

Vnímání duchovních hodnot u dnešních mladých lidí

Marcela Ryšková

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marcela Ryšková**
Osobní číslo: **H138101**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Vnímání duchovních hodnot u dnešních mladých lidí**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 20/2016, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na vnímání duchovních hodnot u dnešních mladých lidí;
- na zmapování problematiky spirituálních hodnot na základě studia literatury – žebříček hodnot, láska, soucit, tolerance, rodina-vztahy, ideály a vzory, sociální skupiny-vliv na mládež, konzumní styl.

V kvantitativním šetření budou hledány odpovědi na položené otázky formou dotazníku.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ČAČKA, Otto. Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace.

Brno: Doplněk, 2000, 377 s. ISBN 80-7239-060-0.

KOHOUTEK, Rudolf. Základy užité psychologie. Brno: Akademické nakladatelství, s. r. o., 2002, ISBN 80-214-2203-3.

MACEK, Petr. Adolescence: psychologické a sociální charakteristiky dospívajících. Vyd.

1. Praha: Portál, 1999, 207 s. ISBN 80-7178-348-x.

SMÉKAL, Vladimír. Pozvání do psychologie osobnosti. Brno: Barrister a Principal, 2002

ISBN 80-85947-80-3.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Vyd. 2., dopl. a přeprac.

Praha: Karolinum, 2012, 531 s. ISBN 978-80-246-2153-1.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Mgr. Irena Ocetková, Ph.D.

Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce:

26. října 2016

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. listopadu 2016

Ve Zlíně dne 26. října 2016

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k preventivnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má U1B ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen přípouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně 20.11.2016

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce „*Vnímání duchovních hodnot u dnešních mladých lidí*“ se zabývá duchovním vnímáním, životními hodnotami, spiritualitou. Zkoumá, jak v dnešní době mladí lidé vnímají duchovní hodnoty. Práce je rozdělena na část teoretickou, která je věnována poznatkům z oblasti duchovních hodnot a část praktickou. V té jsem pomocí kvantitativního výzkumu, provedeného formou dotazníků, hledala odpovědi na stanovené hypotézy. Dotazník byl zaměřený na životní hodnoty, duchovní vnímání a preferenci hodnot u mladých lidí.

Hlavním cílem této mé práce bylo s pomocí odborné literatury a výsledku dotazníkového šetření zjistit, v co mladí lidé věří či jsou bez víry, jaké vyznávají hodnoty.

Klíčová slova:

spiritualita, duchovní vnímání, náboženství, volný čas, životní hodnoty.

ABSTRACT

The bachelor thesis "Perception of spiritual values among young people today" deals with spiritual perception, values of life, spiritualities. It investigates new contemporary perceive spiritual values. The work is divided into a theoretical and a practical section.

The theoretical part focuses on knowledge in the field of spiritual value.

Theoretical part is followed by the practical part, for which I used a quantitative research conducted through questionnaires seeking answers to the hypotheses. The questionnaire focused on values of life, spiritual perception preferred values of young people.

The main objective of this work was, with the aid of professional literature and the results of a the questionnaire survey, whether young people believe or their are without faith and what kinds of values they prefer.

Keywords:

Spirituality, spiritual perception, religion, leisure time, value of life.

MOTTO

*„Zdraví je největším bohatstvím člověka.
spokojenost je jeho největším pokladem.
Láska je největší přítel srdce.
Úsměv je největší radost“.
„ Dalajláma“*

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské práce Ing. Mgr. Ireně Ocetkové, Ph.D za její podnětné rady, odborně-metodickou pomoc, laskavý přístup, ochotu a trpělivost. Poděkování náleží také mé mamince, která mi byla velkou oporou při studiu i zpracovávání této práce. Svým dětem děkuji za velkou dávku trpělivosti, kterou projevíli.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně dne 20. 11. 2016

Marcela Ryšková

OBSAH

I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 ADOLESCENCE.....	11
1.1 VYMEZENÍ ADOLESCENCE	11
1.2 HODNOTY.....	14
2 DUCHOVNÍ POTŘEBY	17
2.1 NÁBOŽENSTVÍ	17
2.2 RELIGIOZITA	18
2.3 SPIRITUALITA	18
2.4 MASLOWOVA PYRAMIDA POTŘEB.....	19
2.5 SMYSL ŽIVOTA	20
2.6 ATEISMUS	21
2.7 PŘÍNOS SPIRITUALITY	21
3 RODINA.....	22
3.1 MASMÉDIA - TV A INTERNET	22
3.2 VOLNÝ ČAS	23
3.3 DUŠEVNÍ POHODA	23
3.4 JÓGA A MEDITACE	24
II PRAKTICKÁ ČÁST	26
4 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ DUCHOVNÍHO VNÍMÁNÍ MLADÝCH LIDÍ	27
4.1 CÍLE, ÚLOHY, HYPOTÉZY	27
4.2 METODY A METODIKA	28
4.3 SBĚR DAT A JEJICH ZPRACOVÁNÍ	28
4.4 ANALÝZA A INTERPRETACE ZJIŠTĚNÝCH ÚDAJŮ	29
4.5 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU A HYPOTÉZ.....	43
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	52
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	54
SEZNAM OBRÁZKŮ	55
SEZNAM GRAFŮ	56
SEZNAM PŘÍLOH.....	57

ÚVOD

„Tvůj život je to, co z něj dělají tvé myšlenky“

Marcus Aurelius

Duchovní hodnoty v tomto světě? Patří vůbec duchovní hodnoty do tohoto přetechizovaného, uspěchaného, konzumního světa a ztrácejících se hodnot? Jistěže ano. Člověk by měl o svou duchovní stránku pečovat, aby odolával každodenní psychické zátěži v této společnosti. Najít si čas pro sebe, své potřeby, přání a sny. Myslím, že je potřeba, abychom se nad touto problematikou zamysleli a chvíli se jí věnovali.

Změna režimu v české společnosti, vývoj komunikačních a informačních technologií má na svědomí jiný hodnotový žebříček než byl před 20 lety. Tyto problémy nabývají v současné hektické době na významu. Následkem je prudký vzestup patologických jevů i depresivních onemocnění za poslední desítky let. Zvyšující se počet sebevražd a drogově závislých mladých lidí začíná být alarmující.¹ Vytrácející se morální hodnoty, ctnosti v dnešní době vzbuzují spíše údiv než úctu. Jak v dnešní době mladí lidé vnímají duchovní hodnoty? Vnímají vůbec nějaké duchovní hodnoty nebo podlehli konzumnímu světu, který obklopuje nás všechny? Psychologie marketingového trhu využívá dnešního módního zdravého životního stylu. Pojem spiritualita se stále více používá, ale ne bohužel v pravém slova smyslu. Z duchovna se stala součást životního stylu. Bio, eko, jóga móda, žít duchovně v souladu s přírodou, není levná záležitost. Ale kdo tento produkt koupí, jde jedno procento z ceny výrobku na pomoc potřebným lidem, záchraně pralesů a tak dále. Máme vykoupené svědomí s pocitem, že jsme udělali něco dobrého.² Mladí lidé poznávají svět nástrah a zkoušek, bez zkušeností. Kdo jiný jim má pomoci v tomto složitém světě, než my dospělí. Neustálé stěžování si nás dospělých, jak jsou mladí nemorální, nevychovaní, necitelní nevede nikam. Je právě na nás ukázat svět dětem tak, aby prožily hodnotný spokojený život a předávali ho dále svým generacím. Zamýšlím se nad tím, jak můžeme v sobě probudit a očistit svoji duši. *Pohláďme tedy svoji duši a ona nás za to odmění...*

¹ BARTKO, Daniel. Moderná psychohygiéna. Bratislava: Obzor, 1965. Malá moderná encyklopédia s.192.

² MOJE PSYCHOLOGIE, časopis, Duchovno jako životní styl, květen 2016

V této své práci jsem se zaměřila na duchovní vnímání dnešních mladých lidí. Soustředím se na věkovou skupinu 17-20 let, kterou označuji jako adolescenci nebo mladí lidé. V teoretické části vysvětluji úskalí tohoto období. Dále vysvětluji duchovní potřeby, pojem spirituality a jak nás může obohatit, jako stěžejní část této práce. V dnešní hektické době vidíme vzrůstající patologii a její negativní vlivy. Proto se zamýšlím nad tím, jak je důležité mít v sobě smysl života a věřit, zvláště u dnešních mladých lidí. Jako příklad popisuji různé spirituální prostředky na psychohygienu duše, což je v dnešní době velice důležité. Vzrůstající civilizační choroby, které vznikají ze stresu a napětí jsou v dnešní době stále častějším jevem a mohou mít negativní následky pro celou naši společnost. Všichni bychom se proto měli snažit, aby naše duchovní i fyzické zdraví bylo možná co nejlepší.

Pro účely bakalářské práce jsem oslovila skupinu studentů střední školy sociální SPŠEIT, Purkyňova 97, Brno.

❖ **Část teoretická** se zabývá v první části vymezením pojmu adolescence, životními hodnotami jako důležitou součástí spirituality. V druhé části jsou popsány duchovní rozměry osobnosti, a jak nás může spiritualita příznivě obohatit. V třetí části je popsána rodina jako důležitý základ formování osobnosti, dále pak využití volného času a jaké můžeme použít spirituální praktiky jako je jóga, relaxace, meditace.

❖ **Část praktická** zjišťuje, formou dotazníků, zda studenti vnímají duchovní hodnoty, v co věří a jaké preferují hodnoty.

❖ **Cíl práce** – zjistit, zda studenti vnímají duchovní hodnoty, v co věří a jakou preferenci hodnot mají.

❖ **Dílčí cíl práce** - odhalit, zdali studenti mají formy spirituálního prožívání. Zda vycházejí z moderních či z tradičních duchovních hodnot.

Tato práce by měla být přínosem a přispěním k pochopení, že duchovní hodnoty jsou klíčem pro zdravý, spokojený a plnohodnotně prožitý život.

Při zpracování bakalářské práce jsem zjistila, že téma duchovních hodnot je velice široké a prolíná se všemi sférami našeho života. Oblast literatury pro takto obsáhlé téma se dotýká oborů, jako jsou psychologie, pedagogika, medicína, sociologie atd. Na odborné úrovni se tématu věnují autoři P. Říčan, S. Kučerová, V. E. Frankl, D. Bartko.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ADOLESCENCE

Již J. J. Rousseau vedl hlubší úvahy o adolescenci jako o svébytném období. Jeho koncepce „přirozené výchovy“ a tzv. návratu k přírodě byla opřena o rozlišný pohled na jednotlivé etapy života. Vývoj člověka rozdělil do pěti stádií a adolescenci vymezuje mezi 15 – 20 rokem, toto období nazývá „obdobím bouří a vášní“.

Počátkem 20. století se o období adolescence začal intenzivně věnovat americký psycholog G. Stanley Hall. Své teorie a výzkumy shrnul do průkopnické publikace *Adolescence*. Byl prvním akademickým vědcem, který zkoumal toto téma. Velice ho ovlivnilo hnutí Sturm und Drang (Bouře a vzdor) mladých německých umělců v 18. století. Toto hnutí považoval za ilustrativní vyjádření dospívání.³

1.1 Vymezení adolescence

Většina autorů adolescenci vyčleňuje jako vývojové období mezi pubertou a ranou dospělostí zpravidla mezi 15. až 20. rokem věku. Je to období přípravy na dospělé role. V adolescenci jsou mladí lidé téměř plně fyzicky a sexuálně vyvinutí, kdežto sociálně a psychologicky se teprve hledají. Chtějí žít a vypadat jako dospělí, ale k tomuto jim chybí zkušenost a zodpovědnost.

Pro adolescenci je charakteristické:⁴

- ❖ Fyzické vyzrání – ukončuje se proces růstu a ustaluje se také váha
- ❖ Osamostatňování se – touha stát se dospělým, rodiče ztrácí svou nadřazenou pozici
- ❖ Nejistota – obavy z budoucnosti, co budu dělat po škole, kde budu bydlet
- ❖ Hledání – vlastní místo ve světě, urovnávání vlastních hodnot, postojů, cílů
- ❖ Socializace – budování nových skupin přátel, kde je větší nárok na hloubku vztahu -porozuměním, společné cíle
- ❖ Rovnocenný člověk – bystrý úsudek v diskuzích s dospělými, nemají předsudky, ale žádné zkušenosti
- ❖ Péče o zevnějšek – fyzická krása je důležitá součást sebepojetí

³ MACEK, P. *Adolescence: psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, s. 1,6,17

⁴ KOHOUTEK, Rudolf. *Základy užití psychologie*. Brno: CERM, 2002. ISBN 80-214-2203-3.

- ❖ Sexuální aktivita, partnerský život – sex není jen tělesnou a „prestižní“ záležitostí, vzniká potřeba se k někomu citově vázat.

Adolescenci rozděluje Macek⁵ do tří fází:

- ❖ Časnou adolescenci (10 – 13 let)
- ❖ Střední adolescenci (14 – 16 let)
- ❖ Pozdní adolescenci (17 – 20 let)

V tomto období života dochází ke komplexní přeměně osobnosti v sociální, psychické a somatické oblasti. Začátek tohoto období souvisí s plnou reprodukční zralostí a závěr tohoto období obvykle nastává dosažením psychické a ekonomické nezávislosti.⁶

U mladých lidí se celkově mění osobnost a jeho pozice. Dosahuje rovnováhy mezi vnitřním a vnějším světem. Získávají nové role spojené s vyšší sociální prestiží. Mladí lidé si v tomto období vybírají osobní vzory, navazují intimní vztahy, vybírají povolání, uvědomují si sebe sami, osamostatňují se od rodičovské autority. Stále více se zajímají o své vrstevníky. Objektivněji a věcněji dokáží hodnotit lidi a předměty kolem sebe. Mají ovšem málo životních zkušeností. Dokážou ovládat projevy citů, pudů, nálad. Velkou roli hraje jejich vzhled a nejdůležitější v tomto období je pro ně přátelství.⁷

Podle Vágnerové⁸ je adolescence proces osamostatňování se a rozvoje identity a rozděluje ji do dvou fází:

- ❖ **Fáze postupné stabilizace** – na počátku dospívání dochází k urovnání vztahů s rodiči. To znamená, že dosáhli určité samostatnosti a nemají potřebu demonstrativních projevů. Mladí lidé mohou kolísat mezi odmítáním a opětovným přijímáním rodiny a toto kolísání vyústí ve zklidnění adolescentů. Najdou si svou cestu, jak vycházet s rodiči a přitom si udržují samostatnost.
- ❖ **Fáze psychického osamostatnění** – zde dochází k individualizaci jedince a vytvoření jedinečné osobnosti. Většinou si svoji identitu utvářejí nápodobou vzorů, které znají.

Podle E. Eriksona je dospívání, obdobím, kdy mladí lidé hledají svou vlastní identitu. Klade si otázky „Kdo jsem a kam patřím?“ Hledají na ně odpovědi, jsou emočně labilní,

⁵ MACEK, P. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003, s. 45,46

⁶ MACEK, P. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003, s. 10

⁷ KOHOUTEK, Rudolf. *Základy užití psychologie*. Brno: CERM, 2002, s. 106, 107

⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005, s. 321

důležitá je pro ně vlastní zkušenost, na kterou nikdy nezapomínají a nesou si ji v myslí a pocitech celý život. V tomto období poukazuje E. Erikson také na takzvané „psychosociální moratorium“. Vysvětluje to jako odklad dospělosti – odmítání zodpovědnosti a využívání prostoru k experimentování v oblasti sexuální. Snaží se odpoutat od rodičů a jsou nezávislí v rozhodování, nicméně v sociální oblasti jsou stále závislí na rodičích.

V adolescenci jsou mladí lidé konfrontováni s řadou vývojových úkolů, s kterými se musí vypořádat. Zde je jejich přehled:⁹

- ❖ Přijetí vlastního těla a fyzických změn, včetně pohlavní zralosti a pohlavní role
- ❖ Kognitivní komplexita, flexibilita a abstraktní myšlení – schopnost aplikovat intelektový potenciál v běžné každodenní zkušenosti – intelektuální zrání
- ❖ Uplatnění emocionálních a kognitivních možností vrstevnických vztahů, schopnost a dovednost vytvářet a udržovat vztahy s vrstevníky obojího pohlaví
- ❖ Změna vztahů k dospělým – autonomie, vzájemný respekt a spolupráce nahrazuje emocionální závislost
- ❖ Získání představy o ekonomické nezávislosti a určité jistoty jako je volba povolání
- ❖ Získání zkušeností v erotickém vztahu, příprava na partnerský a rodinný život
- ❖ Rozvoj intelektu, emocionality a interpersonálních dovedností – získání kompetence pro sociálně zodpovědné chování
- ❖ Představa o budoucích prioritách v dospělosti, důležitých osobních cílech
- ❖ Ujasnění hierarchie hodnot, reflexe a stabilizace vlastního vztahu ke světu a životu

Podle Čačky¹⁰ je optimální stanovení cílů na horní hranici svých možností. Přijatelné je i mírné sebepřeceňování, toto je vždy lepší varianta než se vzdát před první překážkou.

Velice zajímavý článek k zamyšlení napsala Labusová.¹¹ Společnost vytváří dojem, jak moc se staráme my dospělí o celkový rozvoj našich dětí a mládeže. V dějinách nikdy nebylo věnováno tolik péče a pozornosti jako dnes, nebyla k dispozici tak sofistikovaná legislativa na ochranu lidských a dětských práv. Rodiče neměli takovou svobodu výchovy, v tom jakým způsobem a k jakým hodnotám mohou své děti vychovávat, jako dnes.

⁹ MACEK, P. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003, s. 16,17

¹⁰ ČAČKA, Otto. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Brno: Doplněk

¹¹ LABUSOVÁ, E. [10.09.2016]. [online]. Dostupné z <http://www.evalabusova.cz/vyvoj/adolescence.php>

A přesto, je to paradox většina současných dětí nezažívá to nejzákladnější a nejpodstatnější - bezpodmínečnou lásku svých rodičů, jejich moudré jednání, dostatek stráveného společného času, výchova k životaschopným hodnotám. Takzvané onemocnění západní kultury, ztráta etických a morálních hodnot, v tomto s paní doktorkou plně souhlasím.

Tímto článkem jsem chtěla navázat na další kapitolu o hodnotách. Tyto životní hodnoty jsou důležité pro náš duchovní rozměr, a to zejména u mladých lidí hledajících vlastní identitu.

1.2 Hodnoty

Co je hodnota? Když se zamyslíme, je to vlastně vše, co je pro člověka životně nutné, potřebné, užitečné. To, čeho si vážíme, co milujeme, obdivujeme.

Už od narození má každý z nás cit pro hodnoty, který se samozřejmě v průběhu času rozvíjí. Hodnoty jsou všude kolem nás, člověk je může objevovat, uvědomovat a realizovat je. V životě hodnotíme a jsme hodnoceni, vytváříme si sami žebříček hodnot neboli hodnotovou orientaci. Záleží jen na nás, jak se rozhodneme, co je a co není pro nás hodnotné. Hodnoty jsou v dospívání velice důležité. Právě v tomto období mladí lidé hledají svoji identitu a je to právě volba hodnot a norem.¹² Tito mladí lidé v období dospívání kladou důraz na jiné hodnoty než člověk starší nebo starý.

Zde bych chtěla popsat obecnou charakteristiku hodnot od různých autorů.

Například Kučerová¹³ dělí hodnoty do skupin:

- ❖ Přírodní hodnoty
- ❖ Hodnoty vitální, životní - úsilí udržet existenci života, který má pro člověka vysokou cenu a je předpokladem pro realizaci všech dalších hodnot (teplo, odpočinek, jíst, pít, spánek)
- ❖ Hodnoty sociální – vznikají na základě vztahu člověka k druhým lidem i k sobě samému, každý potřebuje vnímat pocit, že miluje a je milován, uznáván, oceňován
- ❖ Civilizační hodnoty – jsou podmínkou i výsledkem společenské organizace, komunikace, výroby, směny, společenského poznání, zbavují člověka závislosti na přírodním prostředí a vytváří jeho materiální kulturu

¹² VÁGNEROVÁ, M. Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005, s. 396

¹³ KUČEROVÁ, S. Člověk - hodnoty - výchova: kapitoly z filosofie výchovy. Vyd. 1. Prešov: vl. n., 1996, s.72

- ❖ Duchovní hodnoty – tyto hodnoty utváří potřebu hledat podstatu, smysl, řád lidského života, zahrnují také normy, principy, ideje, ideály

Morris rozlišil 3 základní hodnotové orientace:¹⁴

- ❖ Dionýská cesta- snaha dosáhnout splnění přítomných potřeb a přání
- ❖ Prométheovská cesta- snaha ovládnout svět
- ❖ Buddhistická cesta- snaha ovládat sama sebe

Nebo typologie hodnotových orientací dle typu člověka podle E. Sprangera: ¹⁵

- ❖ Teoretický typ – hledání pravdy- hodnotou je poznání
- ❖ Ekonomický typ – cílem je sebezáchova, hodnotou je užitečnost
- ❖ Estetický typ – hledání harmonie, hodnotou je krása
- ❖ Sociální typ – nejvyšším cílem je konání dobra, hodnotou je láska
- ❖ Politický typ – ovládání druhých, hodnotou je moc
- ❖ Náboženský typ – cílem je sebepřesah, hodnotou je jednota s Bohem

Podívejme se na V. E. Frankla i on rozdělil hodnoty: ¹⁶

- ❖ Zážitekové – je to především láska a umění, hodnoty mají podstatu v radosti a potěšení, které vytvářejí.
- ❖ Tvůrčí – jsou spojeny s naší vlastní činností, jsou zde i duchovní hodnoty.
- ❖ Postojové – především jsou to postoje k životu, k práci, k sobě samému. Můžou být jak kladné tak i záporné hodnoty.

Hodnoty neboli hodnotová orientace patří k nejdůležitější součásti vnitřní stavby naší osobnosti, jsou zde zahrnuty i naše zkušenosti, díky kterým můžeme hodnotit.

Podle Kohoutka¹⁷ hodnoty, ať již jsou to duchovní ideje nebo přírodní či umělé výtvořiny, tvoří základní blaha určité sociální skupiny. Jsou základem kultury dané společnosti a ovlivňují i její politiku, ekonomiku a morálku. Aby hodnoty byly vyvážené měly by

¹⁴ KOHOUTEK, Rudolf. *Základy užité psychologie*. Brno: CERM, 2002.s. 215

¹⁵ KOHOUTEK, Rudolf. *Základy užité psychologie*. Brno: CERM, 2002.s. 215

¹⁶ KOHOUTEK, Rudolf. *Základy užité psychologie*. Brno: CERM, 2002.s. 216

¹⁷ KOHOUTEK, Rudolf. *Základy užité psychologie*. Brno: CERM, 2002,s. 215

zaujímat nejen hodnoty autotelické (zaměřeno na vlastní osobu), ale i hodnoty heterotelické (zaměření na ostatní lidi).

Hodnoty působí na mladou generaci a jejich ideály. V tomto věku jsou velice ovlivnitelní, hodnotový systém se vyvíjí a vytvářejí si hodnotovou orientaci zkušenostmi, situacemi, informacemi, vlivy, které na ně působí. Dnešním mladým lidem zoufale chybí vzory hodné přirozeného respektu a úcty. Názory mladého člověka nejvíce ovlivňuje rodina, škola, přátelé, média. Velký význam má vyspělost adolescenta v hodnotové orientaci, jak chápe dobro a zlo, jaké mravní principy si osvojil, proč se to či ono má nebo nemá dělat, v čem vidí smysl a cíl života.

2 DUCHOVNÍ POTŘEBY

Duchovní potřeby má každý z nás, jsou to nejen takové hodnoty, které pro nás mají velkou cenu, jak pro náš život, tak pro naši existenci. Do duchovních hodnot patří **sebeřízení** – morálka, mravnost, **sebevýraz** – krása umění, **sebereflexe** – světový a životní názor, náboženství, filozofie. Naše sebeuvědomění a sebevyjádření nad smyslem věcí, života, význam pravdivosti, etická a estetická práce, intelektuální rozvoj, citové bohatství, vzdělanost.¹⁸

Osvojování a uvědomování si duchovních hodnot eliminuje nežádoucí procesy a chování společnosti k přírodě a společnosti samé. Schopnost člověka orientovat se ve světě, ve kterém žije. Je důležité tyto hodnoty předávat z generace na generaci, které jsou zárukou prospěchu a prosperity v jakékoliv společnosti. Duchovní stránka člověka souvisí s jeho mravním myšlením a upevňuje jeho jedinečnost.

2.1 Náboženství

Náboženství je vztah k nějakému bohu nebo božstvu. Říčan definoval náboženství jako to, čím se zabývá religionistika, věda o náboženství.¹⁹ Náboženství se liší v různých kulturách a v různých společnostech, ale obecně jde o vztah člověka k tomu, co má vůči němu roli boha. Bohem se míní, to co je pro člověka nejvyšší normou nebo hodnotou, čemu věří, čemu se cítí zavázán.²⁰ Člověk je tvor náboženský a náboženství podle Junga patří neodlučitelně k lidskému rodu, protože je hluboce zakotveno v archetypech kolektivního nevědomí. Věřil tomu, že když se lidé přestanou výlučně zabývat vnějším hmotným světem, přijdou do kontaktu se skutečným světem, který se nachází uvnitř každého.²¹

¹⁸ KUČEROVÁ, S. Člověk - hodnoty - výchova: kapitoly z filosofie výchovy. Vyd. 1 Prešov: vl. n., 1996. s. 73

¹⁹ ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie náboženství a spirituality*. Praha: Portál, 2007s. 16,33,35

²⁰ ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie náboženství a spirituality*. Praha: Portál, 2007, 33,34

²¹ JUNG, C. G. *Duše moderního člověka*. Vyd. 2. Brno: Atlantis, 2001.

2.2 Religiozita

Latinsky religiosus – znamená zbožný, posvátný, tedy religion odvozeno od ligare - vázat a re-ligare – vzájemně vázat. Podle Říčana²² můžeme re-ligio pochopit jako vzájemnou vazbu mezi člověkem a skutečností, jež ho přesahuje. Religiozita zdůrazňuje institucionální prvky a rituály, organizovaných církví. Hartlovi definují religiozitu jako, zbožnost, víru v pravost, pravdivost náboženství, nábožnost, sílu víry, náboženské přesvědčení, odraz v chování a každodenní praxi člověka.²³

2.3 Spiritualita

Spiritualita náboženská a nenáboženská (přirozená)

Co je spiritualita? Podle slovníku²⁴ je spiritualita duchovnost, zaměření na duchovní stránku člověka. Pargament spiritualitu definuje jako hledání posvátna.²⁵ Spiritualita je pojem původně teologický a v posledních desetiletích je ve světě i u nás stále více módním pojmem. Spiritualitu vtipným bonmotem vystihl Řičan jako „postmoderním potomkem náboženství“. Vznik a prosazení pojmu spirituality v psychologii přišel z vývoje náboženského života a postojů. Podle Zinnbauera se spiritualita neprojevuje jen jednou možností náboženství, ale existuje i nenáboženská spiritualita. Tím je myšleno, že spirituální prožitek je nezávislý na organizaci a učení a můžeme zažít vrcholný prožitek například v přírodě, k milované osobě nebo k jiné existenciální události. Vztah mezi pojmy náboženstvím a spiritualitou se nedaří vyjasnit, stále se užívá tohoto dvoj-pojmu a zdůrazňuje se existence nenáboženské spirituality²⁶.

Zhruba ve druhé polovině 20. století se především na Západě objevilo nové pojetí spirituality a není nijak spojeno s křesťanstvím. Tehdy americká mládež začala propagovat náboženské hnutí - Nový věk - s heslem „I am not religious, but I am spiritual!“ „Náboženství ne, ale duchovní život ano!“ Tímto americká mládež myslela, chceme duchovní život a ne organizované náboženství. Toto nové pojetí postupně vedlo k tomu,

²² ŘÍČAN, P. Psychologie náboženství a spirituality. Praha: Portál, 2007, s. 35

²³ HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. Psychologický slovník. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000, s. 505

²⁴ HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. Psychologický slovník. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000, s. 556

²⁵ ŘÍČAN, P. Psychologie náboženství a spirituality. Praha: Portál, 2007, s. 44

²⁶ ŘÍČAN, P. Psychologie náboženství a spirituality. Praha: Portál, 2007, s. 49

že se pojem spiritualita oddělil od křesťanského základu a začal vyjadřovat individuální, nezávazný, nezávislý vztah na instituci. Klade důraz na vnitřní zážitek a praktické denní používání, které rozšiřuje schopnosti člověka.

Podle Říčana²⁷ také přispěly k prosazování pojmu nenáboženské (přirozené) spirituality tři faktory:

1) „Chemická“ mystika – tyto jevy jsou způsobené halucinogeny nebo jiné látky vpravené do krve

2) Požadavek „politické korektnosti“ - prosazení duchovních principů nebo ideálů narážející na odpor, jakmile je spojeno s určitým náboženstvím. Akceptována je spiritualita bez problémů

3) Obrana autonomie oboru - pokud je spiritualita pojednána jako nenáboženská, vyjadřuje se tím distanc od toho, že by mohla spiritualita sloužit k propagování určitého náboženství. Spiritualitu můžeme také chápat jako součást funkční struktury osobnosti. U některých jedinců tvoří integrující centrum – motivů, postojů, citů, kognitivní orientace, jádro osobní identity, smyslu života.

Maslowova pyramida potřeb obsahuje také spirituální prožívání, téměř na vrcholu pyramidy. Podívejme se tedy na ni.

2.4 Maslowova pyramida potřeb

Maslowova hierarchie potřeb se skládá z několika úrovní. Jde o systém základních lidských potřeb naplňovaný odspodu. Jestliže není naplněna potřeba nižší potřeby, ty nad nimi ztrácejí, svou důležitost a naléhavost.²⁸

Ale ne vždy musí být uspokojeny nižší potřeby, aby se mohly rozvíjet potřeby vyšší. Například psycholog Frankl a jeho dramatický životní příběh, kdy za války přišel o svoji rodinu a prošel několika koncentračními tábory. Byť byl na nejnižším stupínku potřeb

²⁷ ŘÍČAN, P. Psychologie náboženství a spirituality. Praha: Portál, 2007, s. 52

²⁸ HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro střední školy: učebnice pro gymnázia*. Praha: Fortuna, 1995, s. 46

podle Maslowa, nepřestal věřit ve smysl života a jeho práce logoterapie pomáhá a prospívá tolika lidem.

Chci se zabývat nejvyšším stupněm Maslowovy pyramidy tzv. sebeaktualizací neboli vrcholných zážitků či zkušeností. Jde o prožitky sebestředného já, hluboké souznění až sjednocení se světem jako celkem. Tyto prožitky mohou člověka ovlivnit, proměnit, přivést na vyšší úroveň poznání²⁹. Ke konci svého života Maslow přidal na vrchol své pyramidy ještě jeden stupeň a to transcendenci jako potřebu sebe přesahu, prožívání sebe sama jakou součástí lidstva, přírody, vesmíru.³⁰ Maslowovy myšlenky jsou velmi blízké spirituálnímu prožívání a humanistické ideály se můžou jevit jako přirozená spiritualita. Hledají jednotu s ostatním bytím a stanovují ideální hodnoty, ke kterým je třeba směřovat, realizovat je. Uvědomění si, že vývojem ke zralosti jednotlivců má za následek zrání celé společnosti. Myslím si, že právě mladí lidé v dnešní době preferují přirozenou spiritualitu a logoterapie a humanistická psychologie je jim blízká.

2.5 Smysl života

Jak můžeme získat smysl života? Podle Frankla³¹ jsou tři možnosti:

- ❖ vykonání činu
- ❖ prožití hodnoty – kterýkoliv obohacující, povznášející zážitek - nejvyšší je láska
- ❖ utrpení – vina – smrt. Jde o nejhlubší růst - kdykoliv se musíme postavit osudu, který nelze změnit. Dostáváme příležitost naplnit nejvyšší hodnotu - nejhlubší smysl, smysl utrpení.

Otázka po smyslu života: „*Neptej se, co můžeš ještě čekat od života, ale co život čeká od tebe.*“ Člověk, který ve svém životě postrádá smysl, podle Frankla trpí takzvaným „existenciálním vakuem“ - takzvanou vnitřní prázdnotou. Je jednou z příčin sebevražd u úspěšných, dobře situovaných lidí. Podle výzkumu bylo odhaleno, že studenti trpěli nedostatkem smyslu v životě, byť společensky angažovaní, dobře studující, dobré vztahy s rodinou.³² Frankl se domnívá, že vnitřní prázdnota má na svědomí jevy a to: delikvence mládeže, alkoholismus, drogy a jiné závislosti.

²⁹ ŘÍČAN, P. Psychologie náboženství a spirituality. Praha: Portál, 2007, s. 232

³⁰ ŘÍČAN, P. Psychologie náboženství a spirituality. Praha, 2007, s. 233

³¹ FRANKL, V. E. Člověk hledá smysl: úvod do logoterapie. 1. Vyd. Praha: Psychoanalytické nakladatelství, 1994, s. 133

³² DRAPELA, V. Přehled teorií osobnosti. Vyd. 3 Praha: Portál, 2001, s. 151

2.6 Ateismus

Slovo ateismus znamená nevíra v Boha. Ateisti jsou lidé, kteří jsou přesvědčeni, že Bůh neexistuje. Ateisty tedy můžou být lidé:

- ❖ kteří nikdy neslyšeli o možnosti existence Boha
- ❖ kteří slyšeli, ale nepřikládají tomuto tématu žádnou váhu a ani o tom nepřemýšlí
- ❖ kteří přemýšlejí o existenci Boha, ale po zhodnocení argumentů dojdou k názoru, že je víra v Boha neopodstatněná
- ❖ kteří cítí jistotu, že žádný Bůh neexistuje a otevřeně tuto existenci popírá.³³

2.7 Přínos spirituality

O co nás může spiritualita neboli duchovnost obohatit?

- ❖ Smysl života minulosti, přítomnosti, budoucnosti
- ❖ Rozlišuje hodnoty
- ❖ Spojení se sebou, s druhými lidmi, tradicí, přírodou, Bohem
- ❖ Zkušenost co přesahuje osobní já
- ❖ Vnitřní růst a rozvoj
- ❖ Lepší duševní stav ve zdraví, v nemoci
- ❖ Odolnost vůči stresu a zvládání zátěžových situací

Posiluje nás v naději, sebeovládání, dává pocit jistoty bezpečí, lepší stabilita rodinných vztahů.³⁴ V následující kapitole se zaměřuji na rodinu, jako jeden z nejdůležitějších základů pro vývoj jedince. V rodině se předávají hodnotové vzory, vzorce chování a také duchovní vnímání, důležité pro naši spokojenost a kvalitu života. Důležité je si uvědomit, že duchovní hodnoty jsou také prostředkem k udržení naší psychické stránky, což je podmínkou našeho duševního zdraví. Dále se zmiňuji o masmédiích, jak můžou ohrozit postoj mladého člověka a jak by mohli mladí lidé využít volného času například k využití spirituálních praktik.

³³ ATEISMUS, [10.10.2016]. [online]. Dostupné z <http://www.i-ateismus.cz/2011/04/je-ateismus-vira.php>

³⁴ NEŠPOR, K [10.10.2016]. [online]. Dostupné z <http://www.drnespor.eu/SpiCLC2.doc.php>

3 RODINA

*Abychom ostatním pomohli jít správným směrem,
musíme tím směrem jít nejprve my sami.*

„Sri Chinmoy“

Rodina jako základ formování osobnosti. Rodina hraje důležitou roli ve společnosti. Je to instituce nepostradatelná a těžko nahraditelná pro dítě, dospívajícího, ale i pro dospělého. Stojí na počátku rozvoje osobnosti a nadále jej ovlivňuje a hraje významnou roli při socializaci dítěte, zprostředkovává hodnotové vzory a vzorce chování.³⁵ V rodině nacházíme přirozené prostředí, kde se předávají hodnoty z generace na generaci. Rodina by měla přinášet pocit lásky, bezpečí, jistoty. Bohužel v posledních letech dochází v naší společnosti k celkové transformaci. Tyto změny narušují význam tradiční rodiny, vyvíjejí tak na ni tlak a přestává plnit své základní funkce. Uvedu několik příkladů. Rodina se neschází pohromadě, aby si sdělili své zážitky, radosti, starosti a vzájemně si pomohly. Zájem rodiny je velice důležitý nejen pro děti, ale i pro adolescenty. Rodiče jsou zatíženi pracovními aktivitami, zvýšenými nároky na život a není tolik času na věnování se dětem. Toto většina rodičů kompenzuje vysokým kapesným, přísunem materiálních prostředků. Růst vzdělanosti a kvalifikovanosti u žen se promítá do vysoké rozvodovosti u nás. Bohužel tyto změny mají na dítě negativní vliv z psychologického hlediska a přispívají k deviantnímu jednání dětí, mládeže, adolescentů.

3.1 Masmédia - TV a internet

K těmto negativním vlivům výrazně přispívá TV a internet. Ano žijeme v době masmédií, jsou s námi každý den a ovlivňují celou společnost. Jsou zdrojem cenných informací, ale i dezinformací. Tyto média jsou prostředkem manipulace a některé programy ohrožují postoje a chování dětí. Masivní devalvace hodnot a ztráta mravní zodpovědnosti, svědomí přispívá k aroganci, agresivitě, pasivnímu a konzumnímu stylu.³⁶

³⁵ KOHOUTEK, R., OCETKOVÁ I., ŠTĚPANÍK, J. Základy sociální psychologie. Brno, 1998, s. 109

³⁶ KRAUS, B. a SÝKORA P. Sociální pedagogika I. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009, s. 34-48

3.2 Volný čas

Volný čas a aktivity, které v tomto čase provozujeme, jsou spjaty s naším životním stylem. Je to doba, kdy si své činnosti vybíráme svobodně a podle svého rozhodnutí. Tedy poté, by nám měla tato činnost přinést příjemné zážitky, uspokojení, uvolnění. Obecně nám volný čas slouží k odpočinku, zábavě a k rozvoji osobnosti. Zde by se mohli mladí lidé motivovat výběrem smysluplného koníčka, sportu. Především rodiče by měli své děti motivovat k těmto aktivitám. Být rádi a podporovat dítě, že chce chodit do kroužku nebo sportu. Jistě je to smysluplně strávený čas, než aby koukalo do počítače, televize nebo se nudilo. U mladých lidí je zvlášť důležitý aktivní odpočinek, střídání jedné činnosti jinou.³⁷

3.3 Duševní pohoda

Dnešní uspěchaná doba nám přináší stres, strach, úzkost, zlost. Tyto negativní vlivy se nazývají civilizační choroby.³⁸ Duševní pohoda ovlivňuje naše zdraví, proto bychom měli naši duši hýčkat a chvíli se jí věnovat. Aby člověk odolával negativním vlivům společnosti a mohl zdravě fungovat doma, v práci, ve škole. Pročistit duši můžeme například procházkou v přírodě, meditací, jógou, masáží, koupelí, relaxací. Pozitivně se můžeme naladit i kvalitní literaturou, malířským nebo hudebním uměním.³⁹ Zvláště mladí lidé by měli psychohygienu duše zařadit do svých oblíbených aktivit.

³⁷ BARTKO, Daniel. *Moderná psychohygienu*. Bratislava: Obzor, 1965. Malá moderná encyklopédia. s.166

³⁸ BARTKO, Daniel. *Moderná psychohygienu*. Bratislava: Obzor, 1965. Malá moderná encyklopédia. s.165,166

³⁹ BARTKO, Daniel. *Moderná psychohygienu*. Bratislava: Obzor, 1965. Malá moderná encyklopédia. s.178,179

3.4 Jóga a meditace

Jóga je prastará nauka, která propojuje tělesné a duchovní cvičení. Jógou můžeme dosáhnout psychického a svalového uvolnění.⁴⁰ Co nám jóga může přinést: poznání a uvědomění si sebe sama, svých potřeb a přání ke spokojenému životu, fyzickou a psychickou rovnováhu, zlepšení koncentrace, správné držení těla, posílení a protažení svalů, zlepšení oběhového a endokrinního systému, pročištění mysli. Cvičit ji může každá věková skupina a nemusíme se na ni fyzicky připravovat. Někdy je meditace spojována s dosažením změněného stavu vědomí. Cílem je zklidnění mysli, získání vhledu do smyslu lidské existence, nebo i pouhé rozumové přemítání. Jóga a meditace jsou spolu spjaty.⁴¹

Podle Nešpora lze užitím metody duchovních praktik nebo duševní hygieny, jako je jóga, relaxace, meditace, předejít negativním duševním stavům a problémy s návykovými látkami, alkoholem, drogami.⁴²

⁴⁰ BARTKO, Daniel. *Moderná psychohygienu*. Bratislava: Obzor, 1965, s.167

⁴¹ JÓGA, [10.10.2016]. [online]. Dostupné z <http://www.dobrajoga.cz.php>

⁴² NEŠPOR, Karel. *Uvolněně a s přehledem: relaxace a meditace pro moderního člověka*. Praha: Grada, 1998. Psychologie pro každého

Obrázek 1 - Meditace

Zdroj:<http://slunecnyzivot.cz/2016/07/12-ti-denni-meditace-poznejte-sve-stesti/>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ DUCHOVNÍHO VNÍMÁNÍ MLADÝCH LIDÍ

Pro výzkum jsem zvolila studenty 4. ročníku - Střední škola sociální SPŠEIT, Purkyňova 97, Brno. Ve svém výzkumu jsem se soustředila na věkovou skupinu 17 – 20 let. U těchto studentů byl proveden kvantitativní výzkum pomocí dotazníku. Ze získaných dat byly vytvořeny srovnávací grafy a následně byl přidán komentář k některým otázkám.

4.1 Cíle, úlohy, hypotézy

Cílem výzkumného šetření bylo pomocí dotazníkového šetření nalézt odpovědi na níže stanovené hypotézy.

Výzkumné cíle

Cíl 1: „Zjistit u dnešních mladých lidí jaké vnímají duchovní hodnoty.“

Cíl 2: „Zjistit, jakou preferují spiritualitu.“

Cíl 3: „Zjistit jaké mají duchovní potřeby a co je zajímavá.“

Hypotézy

Hypotéza 1: „Mladí lidé v dnešní době potřebují duchovní hodnoty a mají přirozené spirituální prožívání.“

Hypotéza 2: „Dnešní mladí lidé žijí spíše z moderních duchovních hodnot, než z tradičních duchovních hodnot.“

Hypotéza 3: „V dnešní době se mladí lidé zajímají o mystické a nadpřirozené fenomény.“

4.2 Metody a metodika

Praktická část mojí bakalářské práce je založena na kvantitativním výzkumném šetření. Výzkumnou metodou použitou pro toto výzkumné šetření je dotazník obsahující 26 otázek.

„Dotazník bývá definován jako metoda shromažďování informací pomocí písemně zadávaných otázek. Je to jedna z nejpoužívanějších metod výzkumu v pedagogice, psychologii, sociologii a ve výzkumu veřejného mínění.“⁴³

Snahou bylo získat komplexní přehled o dané problematice. Otázky jsou uzavřené se dvěma a více odpověďmi. V závěru dotazníku můžou studenti vyjádřit vlastní názory a připomínky. Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření jsem zpracovala pomocí grafů a krátkého slovního komentáře uvedeného u některých otázek.

4.3 Sběr dat a jejich zpracování

Před vlastním šetřením byla na náhodném vzorku studentů provedena zkušební pilotáž, na základě které jsem otázky optimalizovala.

Dotazníky byly distribuovány anonymně mezi studenty 4. ročníku SPŠEIT, Purkyňova 97, Brno. Tyto dotazníky byly prostřednictvím mé dcery /studentka této střední školy/ rozdány. Účast na vyplňování dotazníků byla dobrovolná.

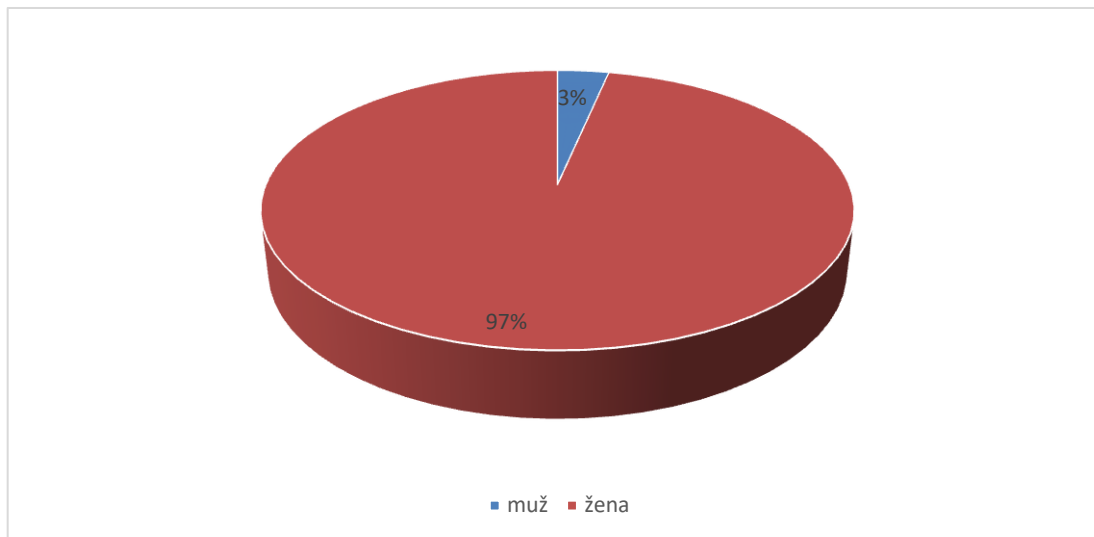
Po kontrole všech vrácených dotazníků byly získané údaje tříděny. Součástí vyhodnocovaného dotazníku byla rovněž jedna volná otázka uvedená na závěr, kde mohli studenti sdělit své připomínky a náměty. K této otázce se nikdo nevyjádřil.

Celkem bylo rozdáno 60 dotazníků, které byly následně zpracovány do tabulek a grafů.

⁴³ PRŮCHA, J. Pedagogický výzkum, Praha, 1995, s. 43

4.4 Analýza a interpretace zjištěných údajů

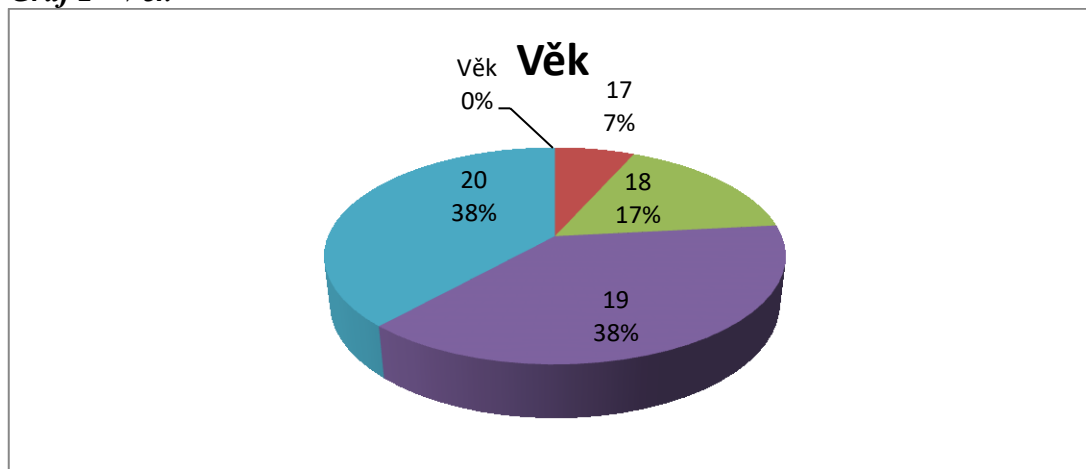
Graf 1 – Pohlaví

Zdroj: Vlastní výzkum

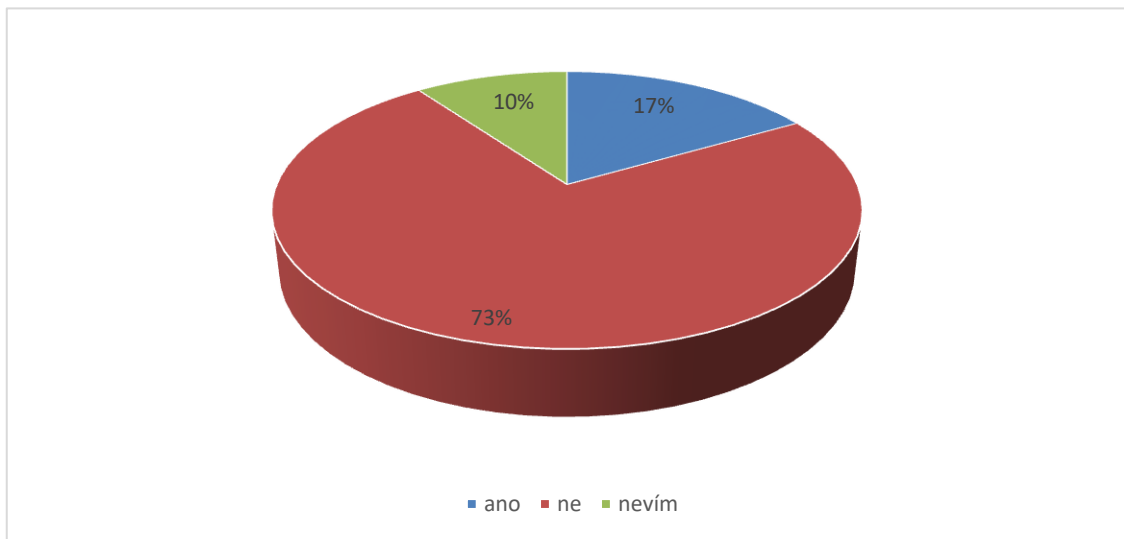
Zde jsou v převážné většině zastoupené ženy, byly sdílnější k vyplňování dotazníků. Střední školu sociální navštěvuje více studentek než studentů. Muži 3% a ženy 97%.

Graf 2 - Věk

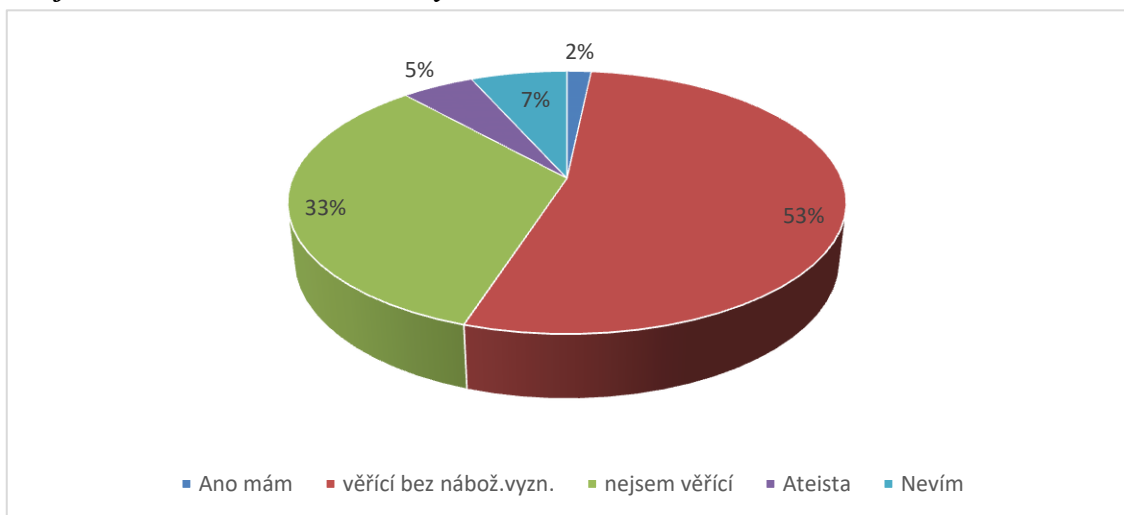
Zdroj: Vlastní výzkum

Věk respondentů byl od 17 – 20 let. Největší zastoupení byl věk 19 a 20 let se stejným procentuálním vyjádřením 38%.

Graf 3 – Byli jste vychováni ve víře?

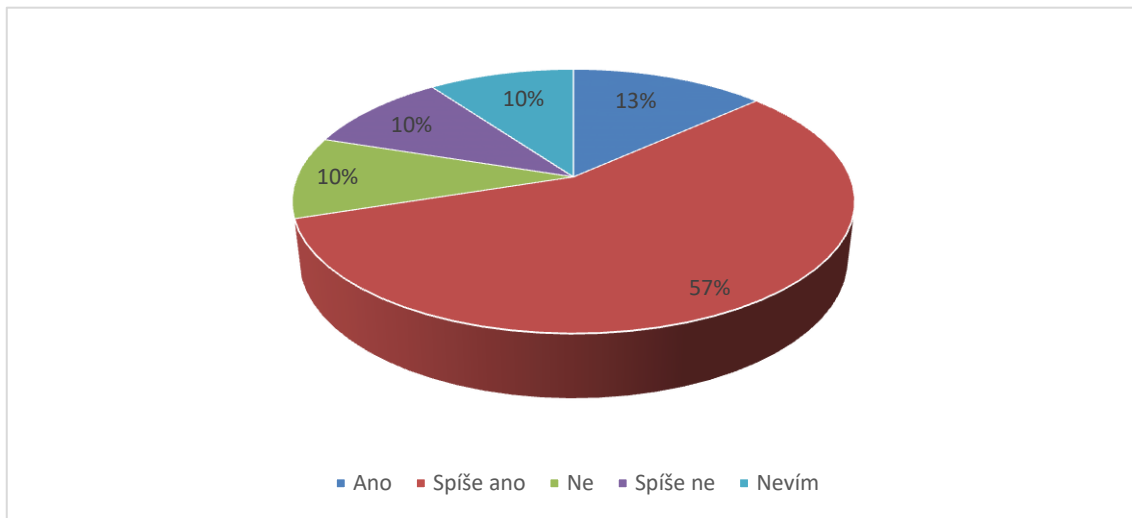
Zdroj: Vlastní výzkum

Zde byla zjišťována víra, 73% respondentů uvedlo, že nebyli vychováni či vedeni k víře. 17% uvedlo, že byli vychováni ve víře a 10% uvedlo, že neví, jestli byli vychováni nebo vedeni k víře.

Graf 4 - Jaké máte náboženské vyznání?

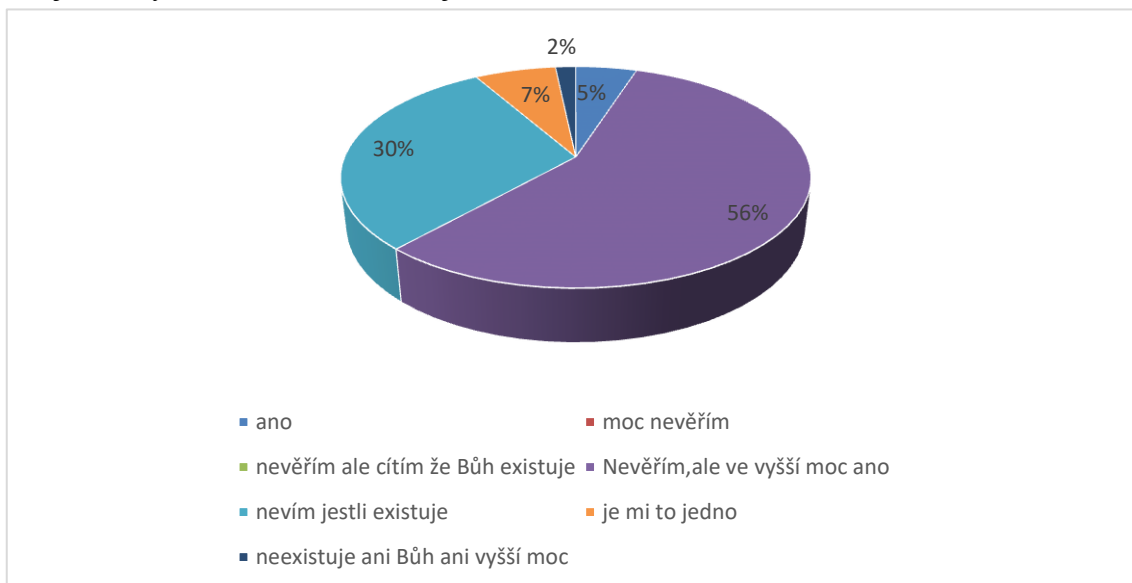
Zdroj: Vlastní výzkum

Zde bylo zkoumáno, jaké mají respondenti náboženské vyznání. Více jak polovina tedy 53% uvedlo, že jsou věřící, ale bez náboženského vyznání. 33% uvedlo, že nejsou věřící, 5% jsou ateisté, 7% nevědělo, jaké mají náboženské vyznání. Pouhá 2% uvedlo, že mají náboženské vyznání a to římskokatolické.

Graf 5 - Zamýšlíte se někdy nad smyslem života, světa?

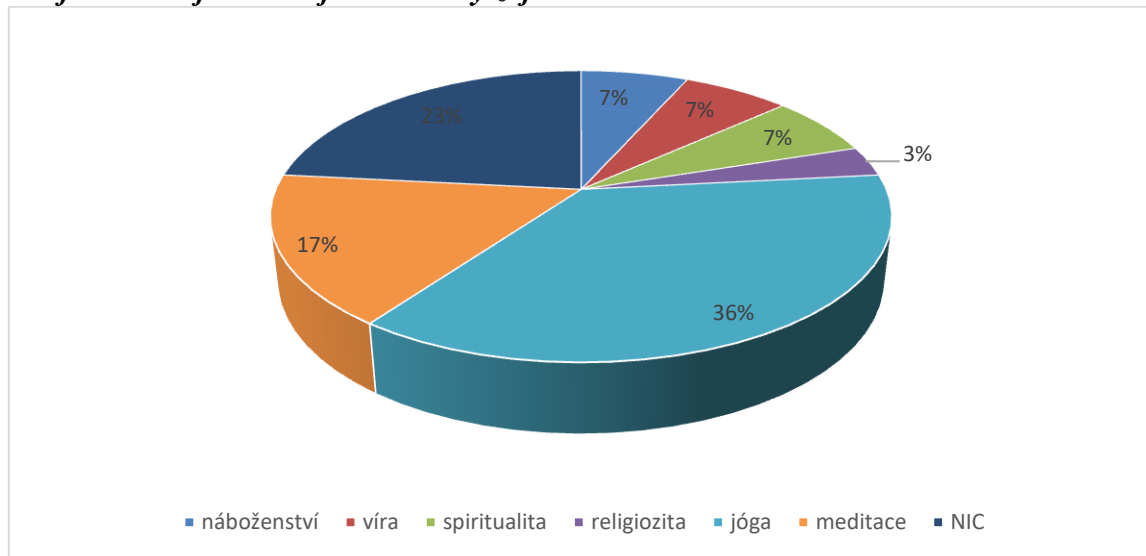
Zdroj: Vlastní výzkum

Zde respondenti uvedli, že více jak polovina tedy 57% se spíše zamýšlejí nad smyslem života, světa. 13% ano, 10% spíše ne, 10% se nezamýšlí a 10% uvedlo, že neví.

Graf 6 - Myslíte si, že Bůh existuje?

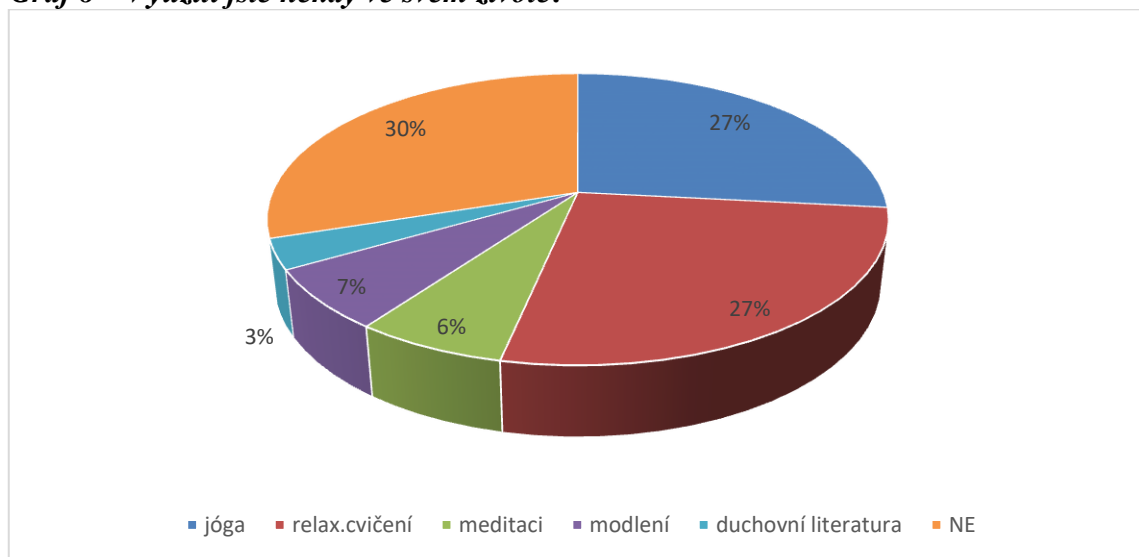
Zdroj: Vlastní výzkum

Zde uvedla více jak polovina respondentů 56%, že nevěří v Boha, ale věří ve vyšší moc nebo sílu. 30% respondentů nevědělo, jestli Bůh existuje, 7% to bylo jedno, 5% věří v Boha, 2% nevěří v Boha ani vyšší moc.

Graf 7 – Četli jste nebo jste se někdy zajímali o?

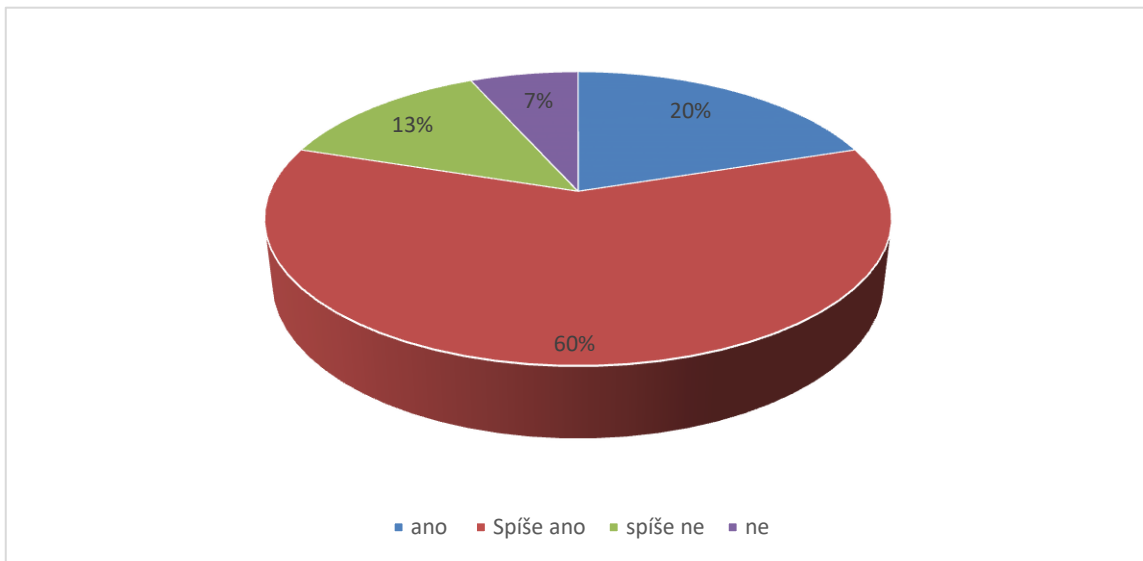
Zdroj: Vlastní výzkum

V této otázce vyjádřili respondenti 36% zájem o jógu, 23% se nezajímá o náboženství, spiritualitu nebo spirituální praktiky, dále 17% se zajímalo o meditaci, 7% o náboženství, 7% o víru, 7% o spiritualitu a nejméně 3% o religiozitu.

Graf 8 – Využili jste někdy ve svém životě?

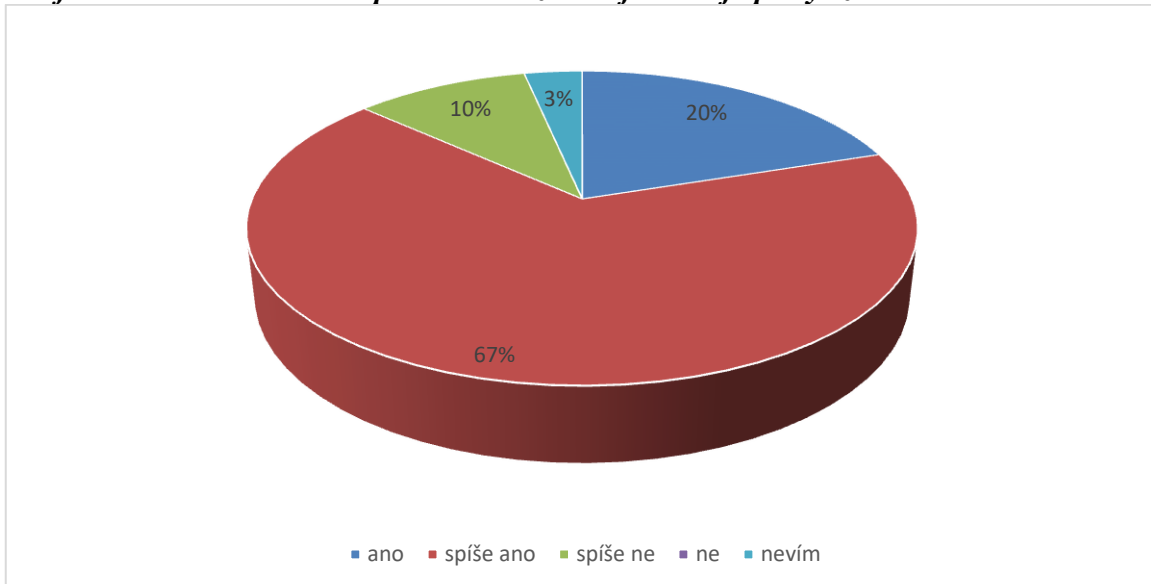
Zdroj: Vlastní výzkum

Ve využití spirituálních praktik nejvíce respondentů 30% zvolilo, že nevyužili nic z těchto spirituálních praktik, 27% využili jógu a 27% relaxační cvičení, 7% respondentů modlení, 6% respondentů meditaci a 3% respondentů využilo duchovní literaturu.

Graf 9 – Věřím si v to, co dělám?

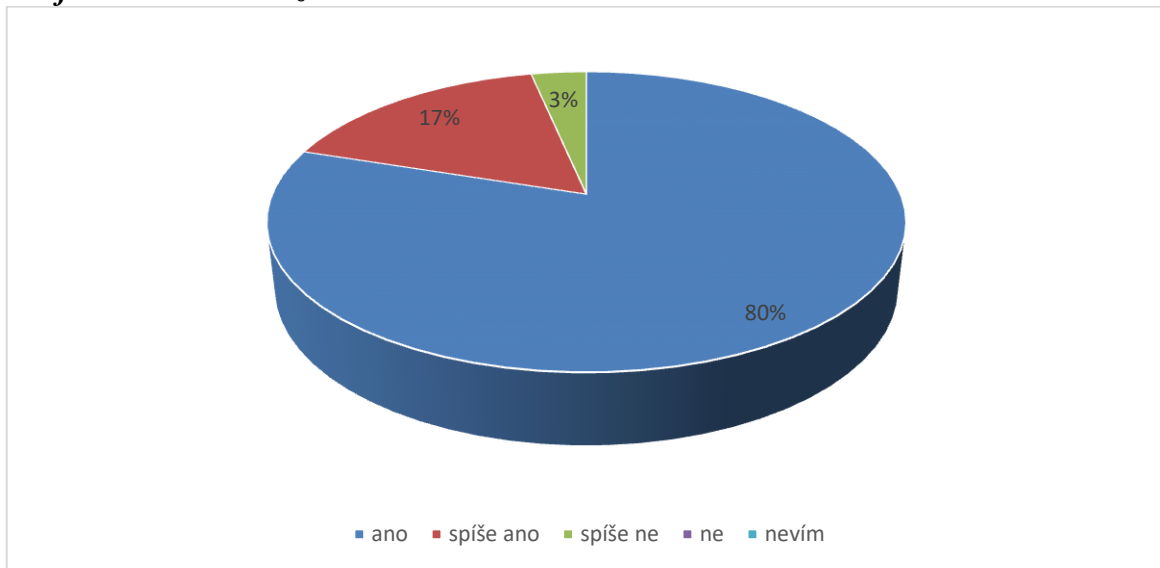
Zdroj: Vlastní výzkum

Zde uvedlo nejvíce respondentů spíše ano 60%, že si věří v to, co dělají, 20% uvedlo jistě ano, 13% spíše ne, a 7% si vůbec nevěří.

Graf 10 – Věřím ve své schopnosti a snažím se je co nejlépe využít?

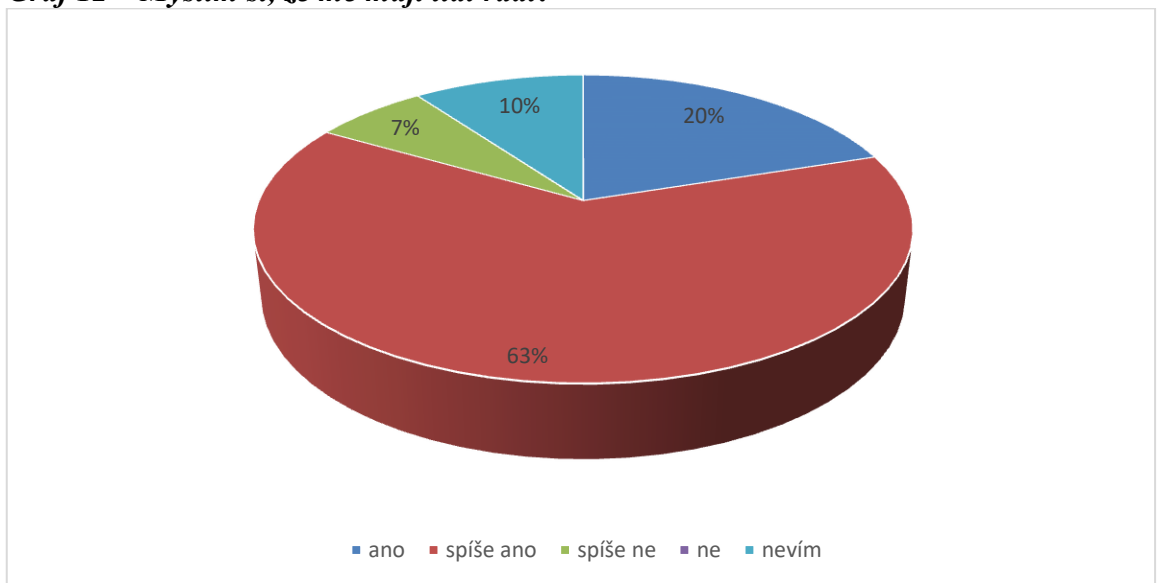
Zdroj: Vlastní výzkum

67% respondentů věří ve své schopnosti a snaží se je využít co nejlépe, 20% uvedlo, že jistě ano, 10% spíše ne a 3% respondentů nevědělo.

Graf 11 – Rád/a se dozvídám něco nového?

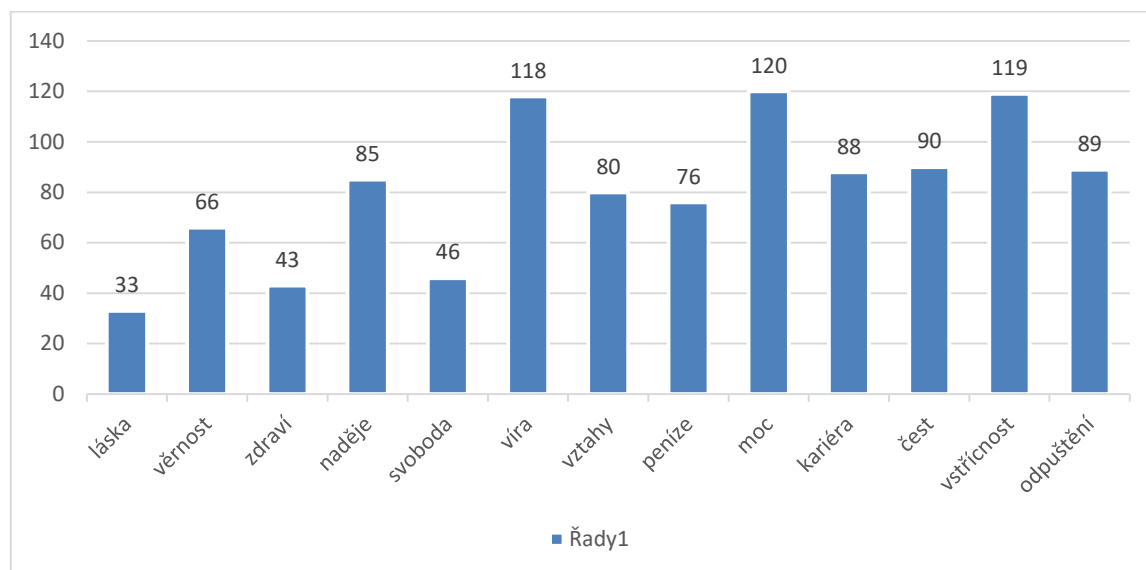
Zdroj: Vlastní výzkum

Zde téměř všichni respondenti zvolili, že se dozvídají něco nového 80%, spíše ano 17% a pouhá 3% spíše ne.

Graf 12 – Myslím si, že mě mají lidi rádi?

Zdroj: Vlastní výzkum

Spíše ano zvolilo 63% respondentů, ano 20%, 10% nevědělo a 7% spíše ne.

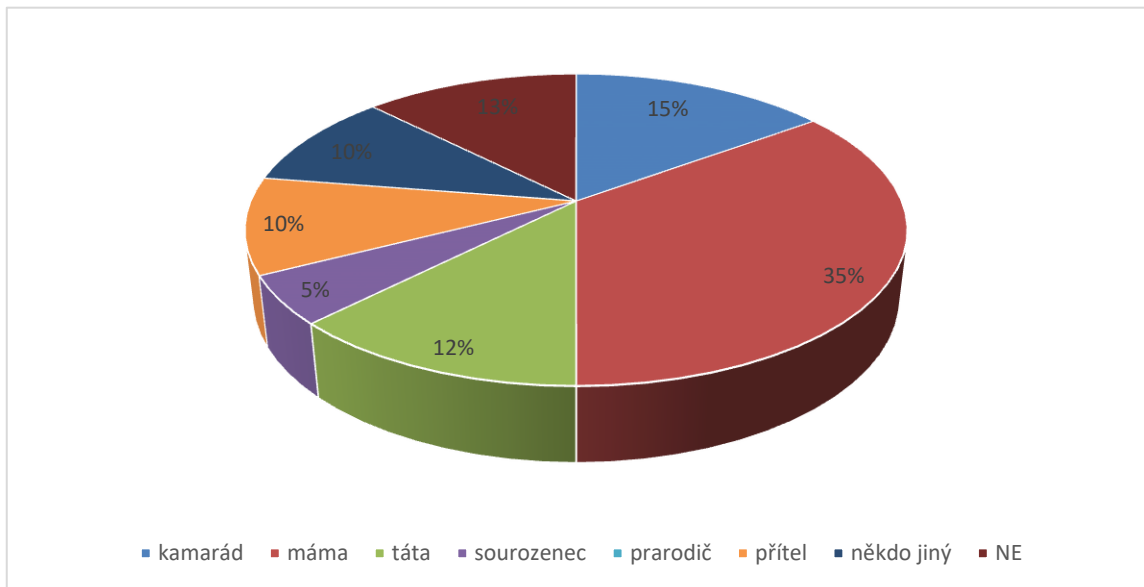
Graf 13 – Hodnoty

Zdroj: Vlastní výzkum

Zde respondenti měli 13ti bodovou škálu hodnocení. 1 bod byl jako nejvyšší hodnota a 13 bodů byla nejnižší hodnota.

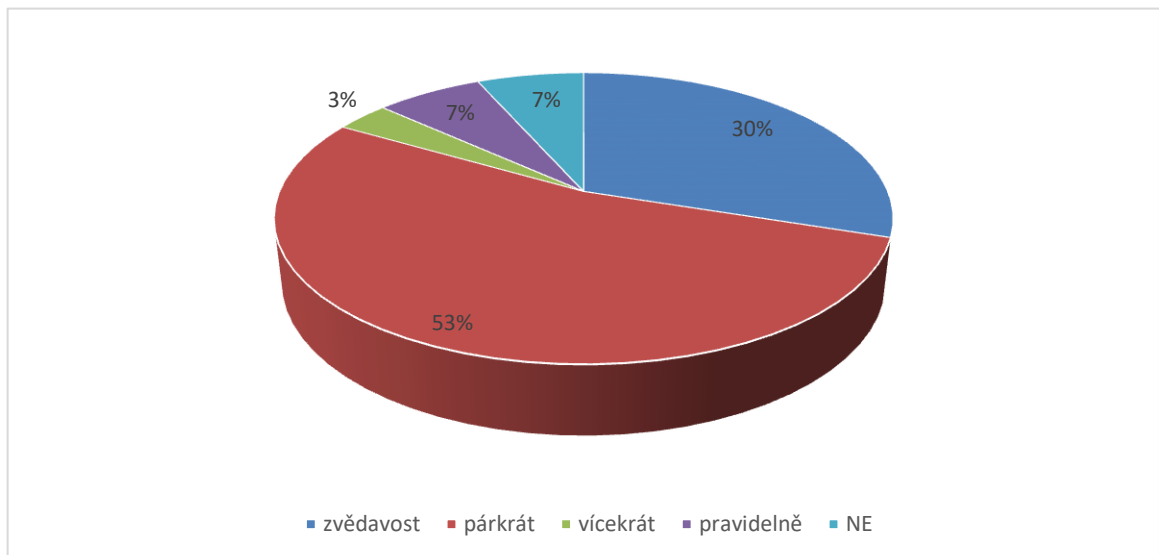
Výsledky:

- ❖ 1. místo – láska - nezákladnější duchovní prožívání člověka, pocit být milován, pocit štěstí a bezpečí.
- ❖ 2. místo - zdraví
- ❖ 3. místo - svoboda
- ❖ 4. místo - věrnost
- ❖ 5. místo- peníze
- ❖ 6. místo - vztahy
- ❖ 7. místo - naděje
- ❖ 8. místo - odpuštění
- ❖ 9. místo - kariéra
- ❖ 10. místo - čest
- ❖ 11. místo - víra
- ❖ 12. místo - vstřícnost
- ❖ 13. místo - moc.

Graf 14 – Větší problém řeším, poradím se?

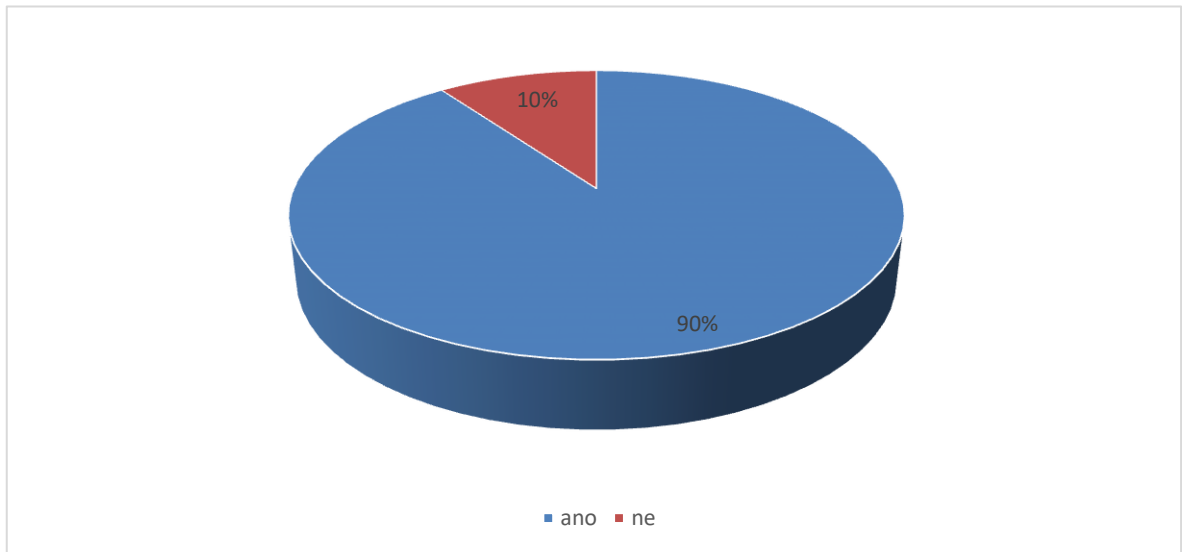
Zdroj: Vlastní výzkum

S větším problémem se nejvíce poradí s mámou 35%, poté s kamarádem 15%, s nikým 13%, s tátou 12%, s přítelem 10%, s někým jiným 10% a sourozenec 5%.

Graf 15 – Navštívení kostela nebo posvátného místa

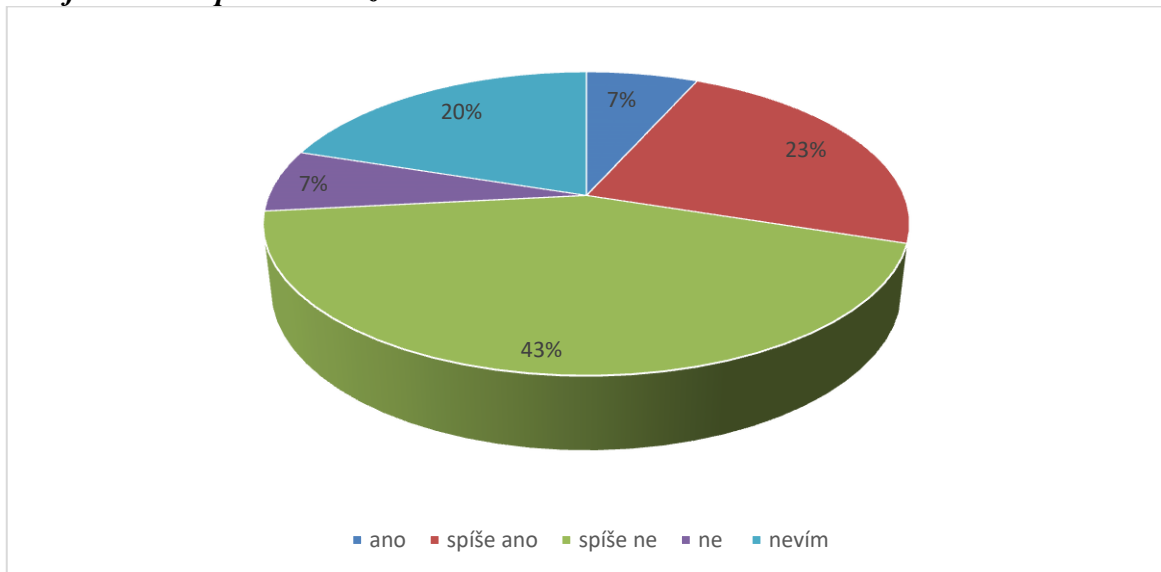
Zdroj: Vlastní výzkum

53% respondentů párkrát navštívili kostel, posvátné místo, 30% respondentů navštívilo tyto místa ze zvědavosti, 7% pravidelně navštěvuje tyto místa, 7% nenavštívilo tyto místa, 3% na těchto místech byli vícekrát.

Graf 16 – Desatero víte co to je?

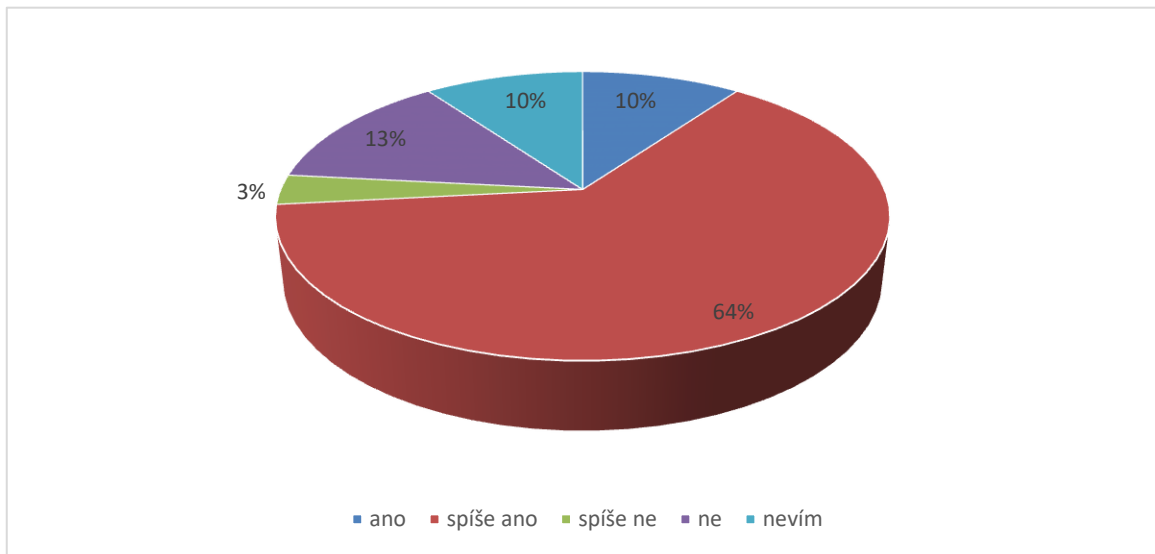
Zdroj: Vlastní výzkum

Převážná většina respondentů 90% vědí co je desatero přikázání, pouhých 10% nevědělo.

Graf 17 - Schopnost nahlížet do budoucna

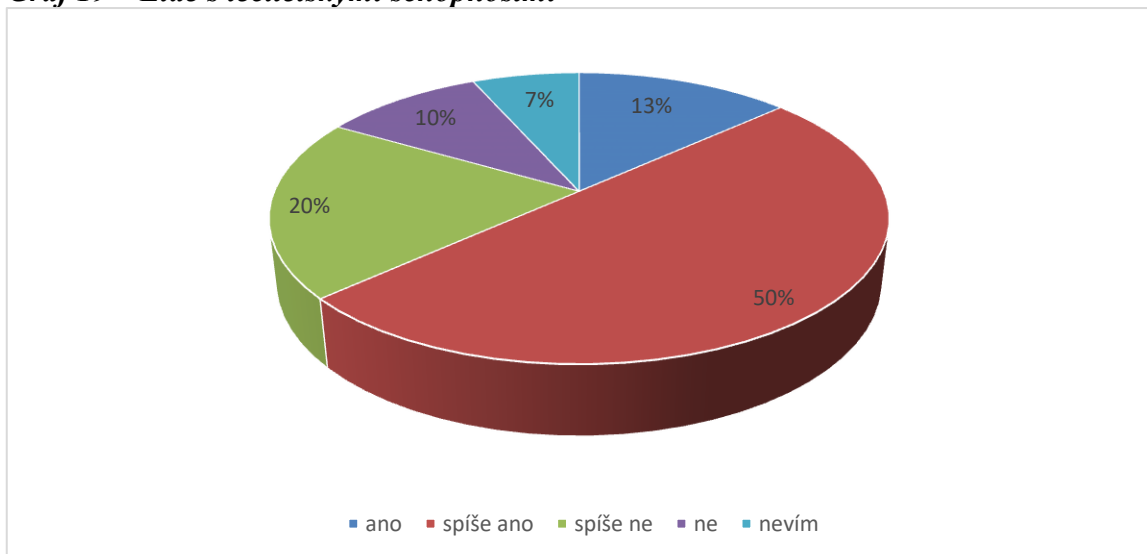
Zdroj: Vlastní výzkum

43% respondentů zvolilo spíše, že nevěří v tuto schopnost, 23% zvolilo spíše ano, 20% nevědělo, 7% ano věří v tyto schopnosti, 7% nevěří v tyto schopnosti vůbec.

Graf 18 - Vliv postavení hvězd u zrození

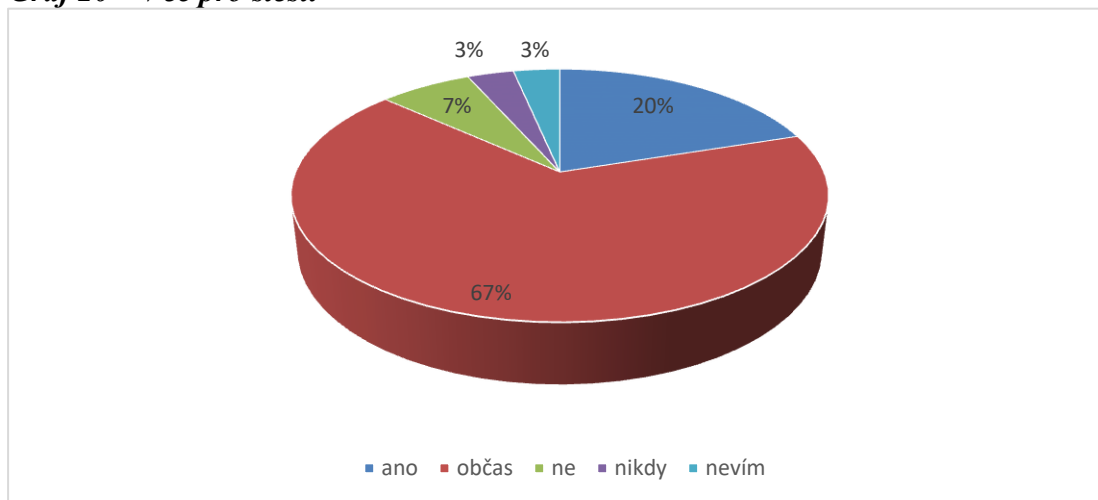
Zdroj: Vlastní výzkum

Vliv postavení hvězd u zrození věří spíše ano 64%, 13% nevěří, 10% ano věří, 10% nevědělo a 3% zadrželo spíše ne.

Graf 19 – Lidé s léčitelskými schopnostmi

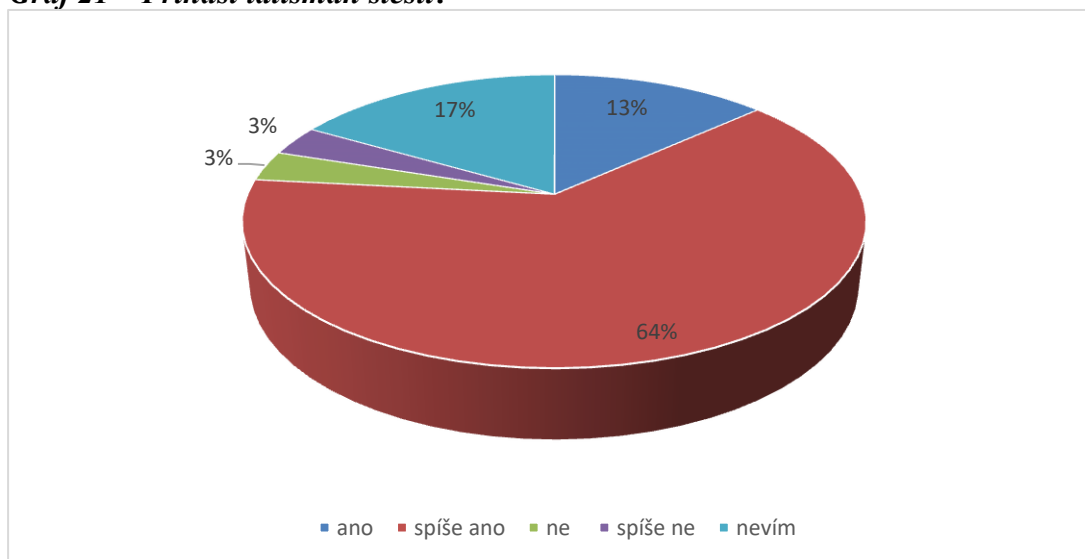
Zdroj: Vlastní výzkum

50% respondentů uvedlo, že věří v tyto osoby, které mají léčitelské schopnosti, spíše ne zvolilo 20%, ano že věří 13%, ne zvolilo 10%, a nevědělo 7%.

Graf 20 – Věc pro štěstí

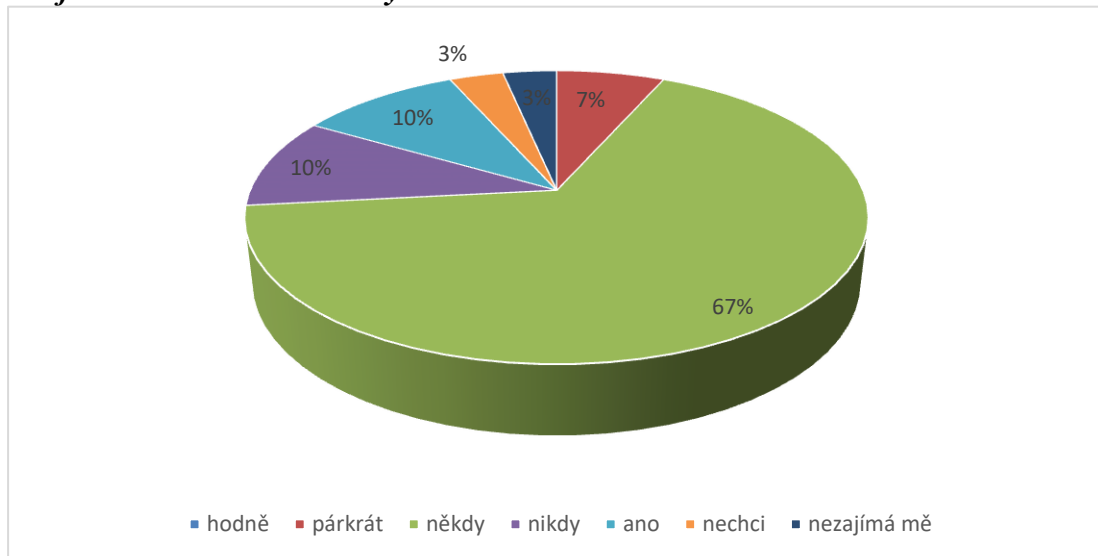
Zdroj: Vlastní výzkum

Věc pro štěstí nosí občas 67% respondentů, 20% ji nosí stále, 7% nenosí a 3% nikdy nenosili.

Graf 21 – Přináší talisman štěstí?

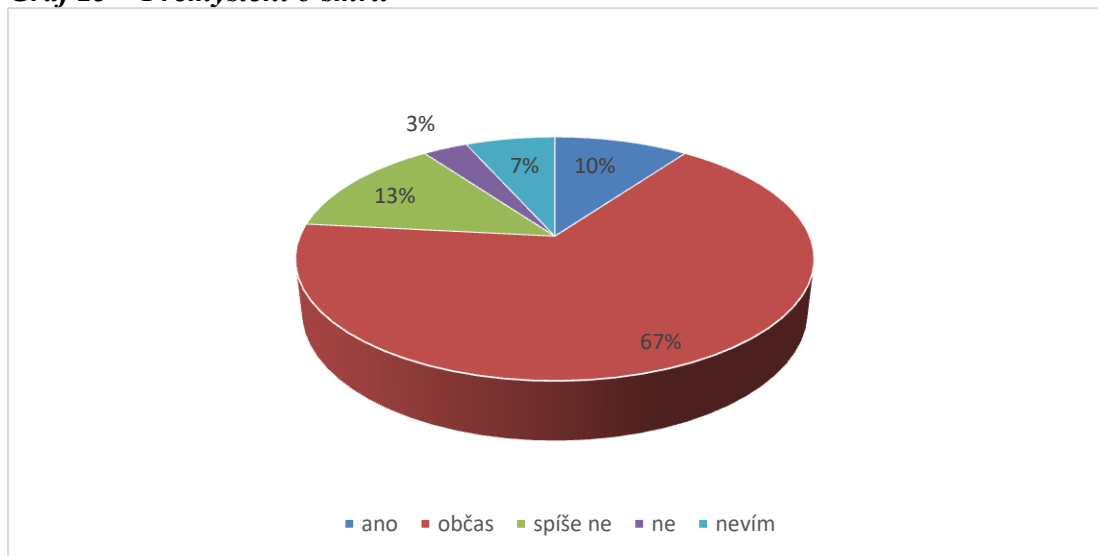
Zdroj: Vlastní výzkum

64% respondentů věří, že talisman přináší štěstí, 17% neví, 13% zvolilo ano, 3% spíše ne, 3% nevěří.

Graf 22 – Navštívení kartárky

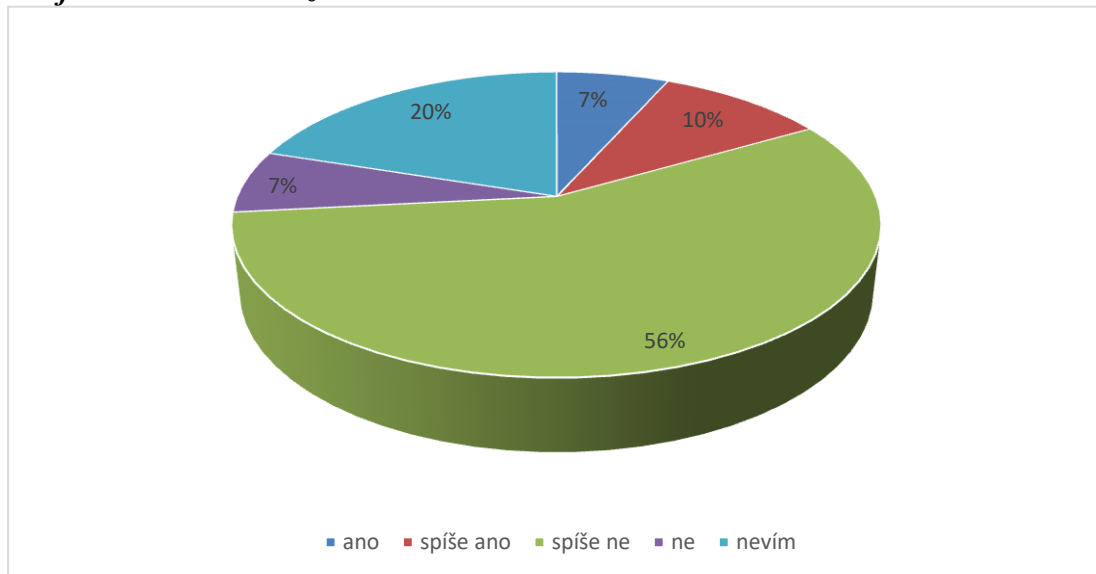
Zdroj: Vlastní výzkum

67% respondentů uvedlo, že navštívili někdy kartárku, 10% zvolilo ano, že chtějí navštívit, 10% nikdy, 7% párkrát, 3% nechtějí navštívit a 3% toto téma nezajímá.

Graf 23 – Přemýšlení o smrti

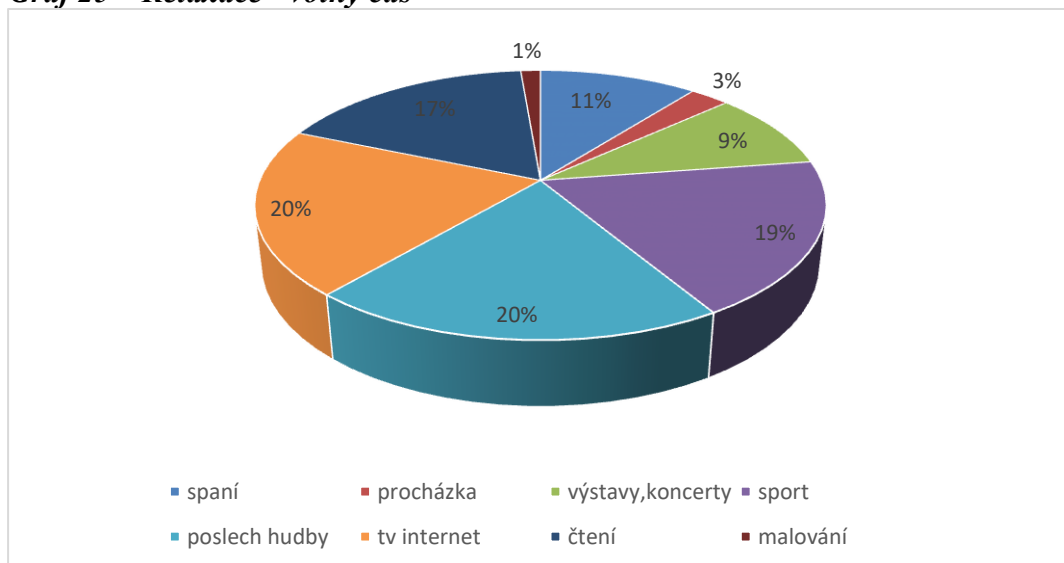
Zdroj: Vlastní výzkum

Občas se zabývá touto otázkou 67% respondentů, spíše ne 13%, ano přemýšlí 10%, nevědělo 7% a nepřemýšlí o smrti 3%.

Graf 24 – Končí smrtí život

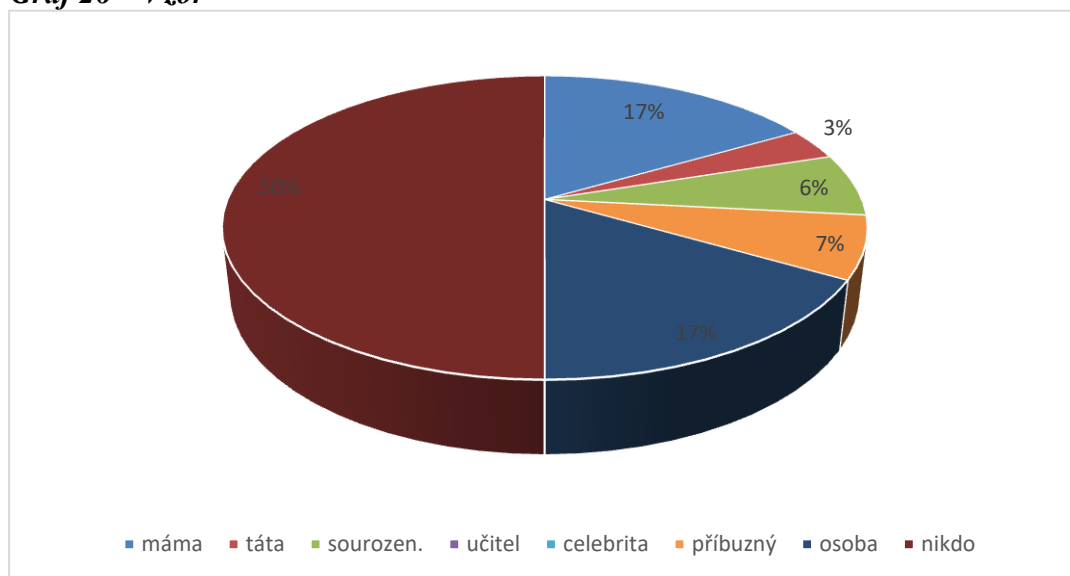
Zdroj: Vlastní výzkum

56% respondentů zvolilo spíše, že nekončí smrtí život, 20% nevědělo, 10% zvolilo, že smrtí končí život, 7% nekončí smrtí, 7% ano končí smrtí.

Graf 25 – Relaxace - volný čas

Zdroj: Vlastní výzkum

20% respondentů zvolilo poslech hudby, stejné procento zvolilo TV a internet, 19% respondentů sportovní aktivity, 17% respondentů se zabývá četbou, 11% relaxují spánkem, 3% procházkou a 1% relaxují malováním.

Graf 26 – Vzor

Zdroj: Vlastní výzkum

50% respondentů zvolilo, že není nikdo jejich vzorem, 17% jiná osoba, 17% máma, 7% příbuzný, 6% sourozenec, 3% táta.

4.5 Vyhodnocení výzkumu a hypotéz

1/ Pohlaví

Zde jsou v převážné většině zastoupeny ženy, které byly sdílnější při vyplňování dotazníků. Střední školu sociální navštěvuje více studentek – procentuální poměr 3% muži, 97% ženy

2/ Věk

17 – 7%, 18 – 17%, 19 – 38%, 20 – 38%

Největší zastoupení byl věk v rozmezí 19 až 20 let – se stejným počtem procent.

3/ Byli jste vychováni ve víře?

Zde byla zjišťována víra. 73% respondentů uvedlo, že nebyli vedeni k víře. 17% uvedlo, že byli vychováni a vedeni k víře a 10% uvedlo že, neví, jestli byli vychováni nebo vedeni k víře.

Touto otázkou jsem zjišťovala, jestli mladí lidé jsou vedeni k víře. Zde se potvrdilo, že mladí lidé nejsou vedeni k víře. Je zřejmá sekularizace v naší společnosti, ovlivněná minulým režimem.

4/ Jaké máte náboženské vyznání? Můžete dopsat i jiné.

Tato otázka prověřovala respondenty, jaké mají náboženské vyznání. 33% respondentů uvedlo že věřící nejsou. 53% respondentů uvedlo, že jsou věřící, ale bez náboženského vyznání. 7% respondentů nevědělo, 5% je ateistů, 2% mají náboženské vyznání – římskokatolické a pravoslavné. Zde můžeme vycházet z toho, že více mladých lidí v něco věří, ale nehlásí se k žádnému náboženskému vyznání. Mladí lidé žijí nenáboženskou spiritualitou. Nechtějí se hlásit k oficiálnímu náboženství a chtějí žít svobodně. Je malý zájem o oficiální církevní náboženství.

U otázek 3 a 4 se potvrdila Hypotéza 2

5/ Zamýšlíte se někdy nad smyslem života, světa?

Zde respondenti uvedli, že více jak polovina 57% se spíše zamýšlejí nad smyslem života, světa. 13% uvedlo ano, 10% uvedlo spíše ne, 10% uvedlo, že se nezamýšlí a 10% uvedlo, že neví.

Převážná většina respondentů se zamýšlí nad smyslem života, světa. Zajímá je jejich budoucnost, jaký je jejich smysl života na tomto světě.

6/ *Myslíte si, že Bůh existuje?*

Zde uvedla více jak polovina respondentů 56%, že nevěří v Boha, ale věří ve vyšší moc nebo sílu. 30% respondentů nevědělo, jestli Bůh existuje, 7% to bylo jedno, 5% věří v Boha a 2% nevěří v Boha ani vyšší moc. Více mladých lidí nevěří, že existuje Bůh, ale věří v nějakou vyšší moc nebo sílu. Zde se potvrdila nenáboženská spiritualita a přirozené spirituální prožívání.

U otázek 5 a 6 se potvrdila Hypotéza 1 a 2

7/ *Četli jste nebo jste se někdy zajímali o?*

V této otázce vyjádřili respondenti 36% zájem o jógu, 23% se nezajímá o náboženství, spiritualitu nebo spirituální praktiky, dále 17% respondentů se zajímalo o meditaci, 7% respondentů o náboženství, 7% respondentů o víru, 7% respondentů o spiritualitu a nejméně 3% o religiozitu.

Touto otázkou jsem zjišťovala, jestli se někdy mladí lidé zajímali nebo četli informace o oficiálním náboženství, spiritualitě, nebo spirituální praktiky. Většina respondentů se nezajímá o náboženství. Více je zaujala jóga a meditace - jako spirituální praktika.

8/ *Využili jste někdy ve svém životě?*

Ve využití spirituálních praktik nejvíce respondentů 30% zvolilo, že nevyužili nic z těchto spirituálních praktik, 27% využili jógu a 27% relaxační cvičení, 7% respondentů modlení, 6% respondentů meditaci a 3% respondentů využilo duchovní literaturu. Nejvíce mladí lidé využívají jógu a relaxační cvičení o něco méně využívají meditaci. Těmito praktikami můžeme v sobě rozvinout spiritualitu, naladit se do duchovní pohody. Takto by mohli mladí lidé smysluplně využít svého volného času.

U otázek 7 a 8 se potvrdila Hypotéza 1 a 2

9/ *Věřím si v to, co dělám?*

Zde uvedlo nejvíce respondentů spíše ano 60%, že si věří v to, co dělají, 20% respondentů uvedlo jistě ano, 13% respondentů spíše ne a 7% respondentů si nevěří.

10/ Věřím ve své schopnosti a snažím se je co nejlépe využít?

67% respondentů věří ve své schopnosti a snaží se je využít co nejlépe, 20% uvedlo, že jistě ano, 10% spíše ne a 3% respondentů nevědělo.

11/ Ráda se dozvídám něco nového?

Zde téměř všichni respondenti zvolili, že se dozvídají něco nového 80%, spíše ano 17% a pouhá 3% spíše ne.

12/ Myslíte si, že mě mají lidi rádi?

Spíše ano zvolilo 63% respondentů, ano 20%, 10% nevědělo a 7% spíše ne

13/ S větším problémem se poradím?

S větším problémem se nejvíce radí s mámou 35%, poté s kamarádem 15%, s nikým 13%, s tátou 12%, s přítelem 10%, s někým jiným 10% a sourozenec 5%. Zde jsem zjišťovala, jakou mají respondenti sebedůvěru, potřebu rozvíjet se či důvěru v někoho. V těchto otázkách hezky vyšlo, že si mladí lidé věří v to, co dělají. Dokáží využít svých kladných schopností. Věřit si znamená, považovat to v co věříme za pravdivé a akceptujeme to. Je to víra v nás samotné, což je známkou přirozeného spirituálního prožívání.

U otázek 9, 10, 11, 12 se potvrdila Hypotéza 1

13/ Jaká hodnota je pro vás nejvíce cenná?

Zde respondenti měli 13bodovou škálu hodnocení. 1 bod byl jako nejvyšší hodnota a 13 bodů byla nejnižší hodnota.

U této otázky byla prověřováno spirituální prožívání mladých lidí, jejich duchovní hodnoty. Ve výběru hodnot jsou i 3 základní křesťanské ctnosti a to láska, naděje, víra.

❖ 1. místo – láska

Nejzákladnější duchovní prožívání člověka, pocit být milován, pocit štěstí a bezpečí.

❖ 2. místo - zdraví

❖ 3. místo - svoboda

❖ 4. místo - věrnost

- ❖ 5. místo - peníze
- ❖ 6. místo - vztahy
- ❖ 7. místo - naděje
- ❖ 8. místo - odpuštění
- ❖ 9. místo - kariéra
- ❖ 10. místo - čest
- ❖ 11. místo - víra
- ❖ 12. místo - vstřícnost,
- ❖ 13. místo - moc.

Tedy 3 základní křesťanské ctnosti, které musí být pohromadě. Tedy na 1. místě láska až na 7. místě naděje a víra se umístila téměř na konci, obsadila 11. místo. Zde je potvrzení, že mladí lidé nežijí z tradičních duchovních hodnot.

U otázky 13 se potvrdila Hypotéza 2

15/ Navštívili jste někdy kostel, posvátné místo?

53% respondentů několikrát navštívilo kostel či posvátné místo. 30% respondentů zavítalo na tato místa ze zvědavosti. 7% respondentů pravidelně navštěvuje tato místa. 7% nezavítalo na tato místa nikdy a 3% respondentů na těchto místech byla vícekrát.

Zjišťovala jsem, jestli o posvátná místa a náboženské prvky mají respondenti opravdový zájem. Zdali se chtějí něco dozvědět. Mladí lidé jsou zvědaví a chtějí se dozvědět něco o náboženství i naší minulosti. Snad v tomto počínání hledají smysl života a potřebují duchovní hodnoty.

U otázky 15 se potvrdila Hypotéza 1

16/ Víte co je Desatero přikázání? Prosím napište stručně

Převážná většina respondentů - 90% vědí, co je Desatero přikázání. 10% dotázaných respondentů nevědělo.

Tato otázka zjišťovala, jestli mají mladí lidé přehled o základních božích pravidlech. Z převážné většiny respondenti stručně odpověděli a napsali pár příkladů obsahu těchto křesťanských norem. Zajímají se o duchovní hodnoty, pravidla.

U otázky 16 se potvrdila Hypotéza 1

17/ Myslíte si, že jsou mezi námi lidé nahlížet do naší budoucnosti?

43% respondentů zvolilo spíše, že nevěří v tuto schopnost, 23% zvolilo spíše ano, 20% nevědělo, 7% ano věří v tyto schopnosti, 7% nevěří v tyto schopnosti vůbec.

18/ Myslíte si, že když se narodíme /datum, čas/ má na nás vliv? Momentální postavení hvězd?

Vliv postavení hvězd u zrození věří spíše ano 64%, 13% nevěří, 10% ano věří, 10% nevědělo a 3% zadrželo spíše ne.

19/ Myslíte si, že jsou mezi námi lidé s léčitelskými schopnostmi?

50% respondentů uvedlo, že věří v osoby, které mají léčitelské schopnosti. Odpověď spíše ne zvolilo 20%, ano že věří 13%, ne zvolilo 10%, a nevědělo 7%.

20/ Nosíte nebo nosil/a jste nějakou věc pro štěstí? Jakou?

Věc pro štěstí nosí občas 67% respondentů, 20% ji nosí stále, 7% nenosí a 3% nikdy nenosili.

21/ Může tento talisman přinést štěstí?

64% respondentů věří, že talisman přináší štěstí, 17% neví, 13% zvolilo ano, 3% spíše ne, 3% nevěří.

22/ Navštívili jste nebo v budoucnu chcete navštívit kartářku, věštce, nebo jinou takovou osobu?

67% respondentů uvedlo, že navštívili někdy kartářku, 10% zvolilo ano, že chtějí navštívit, 10% nikdy, 7% párkrát, 3% nechtějí navštívit a 3% toto téma nezajímá.

U těchto otázek bylo překvapivé zjištění, že mladí lidé mají zájem o mystično a nadpřirozené fenomény a v tyto věci věří. Věřící v to, že nejsme tady náhodou a že každý má nějaké poslání, smysl na tomto světě. Mystično a nadpřirozené fenomény jsou nejstarším a nejtypičtějším náboženským projevem.

U otázek 17, 18, 19, 20, 21, 22 se potvrdila Hypotéza 1 a 3

23/ Přemýšleli jste někdy o smrti?

Občas se zabývá touto otázkou 67% respondentů, spíše ne 13%, ano přemýšlí 10%, nevědělo 7% a nepřemýšlí o smrti 3%.

24/ Myslíte si, že smrtí končí život?

56% respondentů zvolilo spíše, že nekončí smrtí život, 20% nevědělo, 10% zvolilo že, smrtí končí život, 7% nekončí smrtí, 7% ano končí smrtí.

Zjištění - více jak polovina mladých lidí přemýšlí o smrti a věří, že smrtí život nekončí. Nejsou povrchní, uvědomují si závažnost života. Zde lze spatřovat také typický náboženský projev. Mladí lidé potřebují duchovní hodnoty, mají v sobě nenáboženskou spiritualitu.

U otázek 23, 24 se potvrdila Hypotéza 1

25/ Jak relaxujete nebo trávíte volný čas? Nebo doplňte

20% respondentů zvolilo poslech hudby, stejné procento zvolilo TV a internet, 19% respondentů sportovní aktivity, 17% respondentů se zabývá četbou, 11% relaxují spánkem, 3% procházkou a 1% relaxují malováním.

26/ Jaký máte svůj vzor? Nebo doplňte

50% respondentů zvolilo, že není nikdo jejich vzorem, 17% jiná osoba, 17% máma, 7% příbuzný, 6% sourozenec, 3% táta.

Zde jsem zjišťovala, jak mladí lidé využívají svůj volný čas, jak umí odpočívat, relaxovat a jaký mají vzor. Nejvíce se přikláněli k poslechu hudby, masmédiím, sportu či čtení. Uváděli také spánek, výstavy a koncerty, procházka a nejméně je zaujalo malování. Poslech hudby, čtení, návštěva koncertů, výstav, procházkou, těmito činnostmi můžeme také rozvinout spirituální vnímání. Ve svém vzoru se přiklánějí nejvíce k odpovědi, že nikdo není jejich vzorem, jsou individualisté a chtějí být sami sebou. Zde vychází u mladých lidí přirozené spirituální prožívání.

U otázek 25, 26 se potvrdila Hypotéza 1 a 2

Po této sadě otázek měli respondenti možnost vyjádřit své názory a připomínky. Bohužel však této možnosti žádný z respondentů nevyužil.

Výsledky výzkumu jsou přiloženy v příloze⁴⁴.

Z provedeného výzkumu vyplývá, že mladí lidé potřebují duchovní hodnoty, neboť mají svoji přirozenou spiritualitu. Většina mladých lidí nevěří v Boha, ale věří v nějakou vyšší moc - sílu. Věří v mystično a nadpřirozené fenomény, přemýšlí o smrti a věří, že smrtí život nekončí. Věří sami v sebe - nemají zájem o oficiální náboženství. Chtějí si žít vlastní svobodnou nenáboženskou spiritualitou. Mají zájem hledat nové možnosti duchovních rozměrů člověka. Výzkum potvrdil, že oficiální náboženské instituty mladí lidé odmítají a nahrazují ji nenáboženskou neboli přirozenou spiritualitou.

⁴⁴ Příloha č.1 - Výsledky výzkumu

ZÁVĚR

*„K dosažení naplněného a šťastného života,
má klíčový význam stav naší mysli a duševní rozpoložení“*

Dalajlama

Duchovní hodnoty mají pro život a existenci lidí velký význam. Duchovní hodnoty neboli spiritualita je jedna z důležitých součástí v životě člověka. V tomto uspěchaném světě by měla být duchovní hygiena každodenním očistným rituálem. Obzvláště naše mladá generace by neměla tuto duchovní problematiku podceňovat. Duchovní spiritualita, pohoda má výrazný podíl na naší celkové spokojenosti, kvalitě života, k naplnění našich životních přání a cílů. Jak již bylo řečeno, rodina je základ pro formování osobnosti. Rodina by měla naplňovat láskyplný domov, do kterého se rádi vracíme, cítit z ní jistotu, oporu, bezpečí, být příkladem svým dětem. Dítě vést od útlého věku k neměnným hodnotám, zdravému sebevědomí, zajímat se o to co dělá, co ho zajímá a tyto schopnosti podpořit, rozvíjet.

Výsledky v mém výzkumu potvrdili, že mladí lidé vnímají základní duchovní hodnoty. Žijí nenáboženskou spiritualitou, která podle Řičana mezi mladými „*frčí*“⁴⁵. Také se potvrdilo to, že mladí lidé nevěří v Boha, ale věří v nějakou moc - sílu. Odmítají religiozitu, jako víru v oficiální instituce. Chtějí žít a vnímat spiritualitu svobodně, volí přirozenou spiritualitu. Veliká škoda je, že se neumí přiblížit potřebám mladých lidí církev jako formální instituce. Oživit křesťanské principy a posílit duchovní vnímání by mohlo vytvořit protiváhu konzumnímu trendu. Někteří mladí lidé chtějí hledat duchovní rozměry života, hledají jistotu a zakotvení v tomto složitém světě.

Vkládá se mi do úst staré známé přísloví „co zasejeme, to také sklídíme“. U mladých lidí je složitý jejich věk plný vzdoru a bouří a my dospělí jim máme ukázat cestu, jak prožít smysluplný život.

Jak řekl Viktor Frankl „*život je ten co se ptá a my mu odpovídáme*“.

Na každém z nás je, jaký dáme svému životu smysl - *smysl naší duši*.

⁴⁵ NENÁBOŽENSKÁ SPIRITUALITA FRČÍ, článek, Lidové noviny, 29.11.2014, s.11

Touto prací bych především chtěla přispět k větší informovanosti o duchovních rozměrech člověka, také jako preventivní působení pro každého čtenáře. Tímto si uvědomit jak je nutné pečovat o svou duchovní schránku a bránit se civilizačním chorobám, které přináší tento svět. Věřím, že při vyplňování dotazníku se respondenti alespoň na chvíli zamysleli nad svým způsobem života.

Zpracované téma mě osobně zajímá, a proto jsem tuto bakalářskou práci zpracovala. Bohužel však nejsem v tomto oboru odborníkem, a tak tato práce nemůže být zásadním přínosem pro sociální pedagogiku. V každém případě však je velkým přínosem pro mě osobně. Jako matka jsem získala větší nadhled o výchově dětí a dospívajících.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. ATEISMUS, [10.10.2016]. [online] Dostupné z <http://www.i-ateismus.cz/2011/04/je-ateismus-vira.php>
2. BARTKO, Daniel. *Moderná psychohygienu*. Bratislava: Obzor, 1965. Malá moderná encyklopédia
3. ČAČKA, O. *Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace*. Vyd. 1. Brno: Doplněk, 2000. ISBN 80-7239-060-0.
4. DRAPELA, V. *Přehled teorií osobnosti*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-606-3
5. FRANKL, V. E. *Člověk hledá smysl: úvod do logoterapie*. Vyd. 1. Praha: Psychoanalytické nakladatelství, 1994. Psychoterapie. ISBN 80-901601-4-X.
6. HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X
7. HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro střední školy*. Vyd. 2. - dot. Praha: Fortuna, 1998. ISBN 80-7168-406-6.
8. JÓGA, [10.10.2016]. [online]. Dostupné z <http://www.dobrajoga.cz.php>
9. JUNG, C. G. *Duše moderního člověka*. Vyd. 2. Brno: Atlantis, 2001. ISBN 80-7108-213-9.
10. KOHOUTEK, Rudolf. *Základy užité psychologie*. Brno: CERM, 2002. ISBN 80-214-2203-3
11. KOHOUTEK, R., OCETKOVÁ I. a ŠTĚPANÍK J. *Základy sociální psychologie*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 1998. ISBN 80-7204-064-2
12. KRAUS, Blahoslav a Petr SÝKORA. *Sociální pedagogika I*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009.
13. KUČEROVÁ, S. *Člověk - hodnoty - výchova: kapitoly z filosofie výchovy*. Vyd. 1. Prešov: vl. n., 1996. ISBN 80-85668-34-3.
14. LABUSOVÁ, E. [10.09.2016]. [online]. Dostupné z <http://www.evalabusova.cz/vyvoj/adolescence.php>
15. MACEK, Petr. *Adolescence: psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-348.
16. MOJE PSYCHOLOGIE, časopis, Duchovno jako životní styl, květen 2016
17. NENÁBOŽENSKÁ SPIRITUALITA FRČÍ, článek, Lidové noviny, 29. 11. 2014.

18. NEŠPOR, K [10.10.2016]. [online]. Dostupné z <http://www.drnespor.eu/SpiCLC2.doc.php>

19. NEŠPOR, Karel. *Uvolněně a s přehledem: relaxace a meditace pro moderního člověka*. Praha: Grada, 1998. Psychologie pro každého

20. PRŮCHA, Jan. *Pedagogický výzkum: uvedení do teorie a praxe*. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-132-3.

21. ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-312-3.

22. VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005, ISBN 80-246-0956-8.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

SPŠEIT	Střední průmyslová škola Brno
TV	televize

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 - Meditace</i>	25
-----------------------------------	----

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf 1 - Pohlaví</i>	29
<i>Graf 2 - Věk</i>	29
<i>Graf 3 – Byli jste vychováni ve víře?</i>	30
<i>Graf 4 - Jaké máte nábož, vyznání?</i>	30
<i>Graf 5 - Zamýšlíte se někdy nad smyslem života, světa?</i>	31
<i>Graf 6 - Myslíte si, že Bůh existuje?</i>	31
<i>Graf 7 - Četli jste nebo jste se někdy zajímali o?</i>	32
<i>Graf 8 - Využila jste někdy ve svém životě?</i>	32
<i>Graf 9 - Věřím si v tom co dělám?</i>	33
<i>Graf 10 - Věřím ve své schopnosti a snažím se je co nejlépe využít?</i>	33
<i>Graf 11 - Rád/a se dozvídám něco nového?</i>	34
<i>Graf 12 - Myslím si, že mě mají lidi rádi?</i>	34
<i>Graf 13 – Přiřazení ceněných hodnot</i>	35
<i>Graf 14 - Navštívení kostela, posvátné místo?</i>	36
<i>Graf 15 - Desatero</i>	37
<i>Graf 17 - Schopnost nahlížet do budoucna</i>	37
<i>Graf 18 - Vliv postavení hvězd u zrození</i>	38
<i>Graf 19 – Lidé s léčitelstvími schopnostmi?</i>	38
<i>Graf 20 - Věc pro štěstí</i>	39
<i>Graf 21 - Přináší štěstí talisman?</i>	39
<i>Graf 22 - Navštívení kartárky</i>	40
<i>Graf 23 - Přemýšlení o smrti</i>	40
<i>Graf 24 - Končí smrtí život</i>	41
<i>Graf 25 - Relaxování volný čas</i>	41
<i>Graf 26 - Vzor</i>	42

SEZNAM PŘÍLOH

<i>Příloha č. 1 - Dotazník.....</i>	<i>58</i>
<i>Příloha č. 2 – Výsledky výzkumu</i>	<i>62</i>

Příloha č. 1 - Dotazník

Dobrý den,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku k bakalářské práci, který je součástí prováděného výzkumu na téma „Vnímání duchovních hodnot u dnešních mladých lidí“.

Dotazník je zcela anonymní a výsledky budou použity pouze pro účely této práce.

Pro platné výsledky v mém výzkumu bych Vás požádala o upřímné a pravdivé odpovědi.

Pokud není uvedeno jinak, zakroužkujte jednu odpověď, která je Vašemu názoru nejbližší.

Děkuji za spolupráci.

1) Pohlaví

muž

žena

2) Věk

18

19

20

3) Byli jste vychováni ve víře?

Ano

Ne

Nevím

4) Jaké máte náboženské vyznání? Nebo můžete dopsat jaké.

Ano mám náboženské vyznání

Věřící bez náboženského vyznání

Nejsem věřící

Jsem ateista – člověk, který nevěří v Boha

Nevím

5) Zamýšlíte se někdy nad smyslem života, světa?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

Nevím

6) Myslíte si, že Bůh existuje?

Myslím, že ano

Moc nevěřím, ale cítím, že Bůh existuje

Nevěřím v Boha, ale věřím, že existuje nějaká vyšší moc, síla, něco....

Nevím, jestli existuje

Nevím je mi to jedno

Neexistuje ani Bůh ani jiná vyšší moc, síla

7) Četli jste, nebo jste se někdy zajímali o:

Náboženství

Víra

Spiritualita – způsob a zamýšlení se: vnímání smyslu života, vyšší zájmy, ideály, láska, pravda

Religiozita – věda, která se zabývá studiem náboženství

Jóga

Meditace

8) Využil/a jste někdy ve svém životě?

Jógu

Relaxační cvičení

Meditaci

Modlení

Duchovní literaturu

9) Věřím si v to, co dělám

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

Ne nevím

10) Věřím ve své schopnosti a snažím se je co nejlépe využít?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

Nevím

11) Rád/a se dozvídám něco nového?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

Nevím

12) Myslím si, že mě lidi mají rádi?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

Nevím

13) Jaké hodnoty jsou pro Vás nejvíce důležité a jaké nejméně? Ohodnot'te číslicemi

1- nejvyšší hodnota 13- nejnižší hodnota

Láska

peníze

věrnost

Zdraví

moc

Naděje

kariéra

Svoboda

čest

Víra

vstřícnost

Vztahy

odpuštění

14) Jak řešíte nějaký větší problém? Poradím se:

S kamarádem

S mámou

- S tátou
- Se sourozencem
- S prarodičem
- S přítelem
- S někým jiným

15) Navštívili jste někdy kostel, nebo nějaké posvátné místo.....?

- Ze zvědavosti
- Párkrát
- Vícekrát
- Pravidelně navštěvuji

16) Víte co je Desatero přikázání? Prosím napište stručně.

17) Myslíte si, že mezi námi jsou lidé se schopnostmi - nahlížet do naší budoucnosti?

- Ano jistě
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nevím

18) Myslíte si, že když se narodíme /datum, čas/ má na nás vliv momentální postavení hvězd?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nevím

19) Myslíte si, že jsou mezi námi lidé s léčitelskými schopnostmi?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne
- Nevím

20) Nosíte nebo nosil/a jste někdy, nějakou věc pro štěstí? (napište jakou-kamínek,křížek atd...)

- Ano často
- Občas
- Ne
- Nikdy
- Nevím

21) Myslíte si, že tento talisman může přinést štěstí?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne
- Nevím

22) Navštívili jste nebo chcete navštívit v budoucnu kartářku, věštku, nebo jinou takovou osobu?

- Hodně
- ano chci navštívit

Párkrát nechci navštívit
Někdy nezajímá mě to
Nikdy

23) Přemýšleli jste někdy o smrti?

Ano často
Občas
Spíše ne
Ne
Nevím

24) Myslíte si, že smrtí končí život?

Ano
Spíše ano
Spíše ne
Ne
Nevím

25/ Jak relaxujete nebo trávíte svůj volný čas? Nebo doplňte

Spánek čtení
Procházka malování
Návštěva výstavy, koncertů
Sport
Poslech hudby
Sledování TV, internet

26/ Jaký máte svůj vzor?

Máma/Táta/Sourozenec/Učitel/
Celebrita – zpěvák - herec
Blízký příbuzný/Osoba/Nikdo

Zde máte prostor vyjádřit své připomínky, dotazy:

Moc Vám děkuji za Váš čas a vyplnění dotazníků

Příloha č. 2 – Výsledky výzkumu

1. pohlaví						
muž	2					
žena	58					

2. věk						
17	4					
18	10					
19	23					
20	23					

3. Byli jste vychováni ve víře?						
ano	10					
ne	44					
nevím	6					

4. Jaké máte nábož, vyznání?						
Ano mám		1				
věřící bez nábož. vyzn.		32				
nejsem věřící		20				
Ateista		3				
Nevím		4				

5. Zamýšlíte se někdy nad smyslem života, světa?						
Ano	8			SPÍŠE NE	6	
Spíše ano	34					
ne	6					
nevím	6					

6. Myslíte si, že Bůh existuje?						
ano			3			
moc nevěřím						
nevěřím ale cítím že Bůh existuje						
Nevěřím, ale ve vyšší moc ano		34				
nevím jestli existuje		18				
je mi to jedno		4				
neexistuje ani Bůh ani vyšší moc			1			

7. četli jste nebo jste se někdy zajímali o?						
náboženství		4		NIC	14	
víra		4				
spiritualita		4				
religiozita		2				
jóga		22				
meditace		10				

8. využila jste někdy ve svém životě?

jóga		16		NE	18	
relax.cvičení		16				
meditaci		4				
modlení		4				
duchovní litera- tura		2				

9. Věřím si v tom co dělám?

ano	12				
Spíše ano	36				
spíše ne	8				
ne	4				

10. Věřím ve své schopnosti a snažím se je co nejlépe využít?

ano	12				
spíše ano	40				
spíše ne	6				
ne					
nevím	2				

11. Rád/a se dozvídám něco nového?

ano	48				
spíše ano	10				
spíše ne	2				
ne					
nevím					

12. myslím si, že mě mají lidi rádi?

ano	12				
spíše ano	38				
spíše ne	4				
ne					
nevím	6				

14. řešení většího problému?poradím se

kamarád	12				
máma	28				
táta	10				
sourozenec	4	přiřazovali více hodnot			
prarodič					
přítel	8				
někdo jiný	8				
NE	10				

15. navštívení kostela, posvátné místo?

zvědavost	18	NE	4		
párkrát	32				
vícekrát	2				
pravidelně	4				

16. Desatero

ano	54				
ne	6				

17. Schopnost nahlížet do budoucna

ano	4		-	-	
spíše ano	14				
spíše ne	26				
ne	4				
nevím	12				

18. vliv postavení hvězd u zrození

ano	6				
spíše ano	38				
spíše ne	2				
ne	8				
nevím	6				

19. lidé s léčitelskými schop.

ano	8				
spíše ano	30				
spíše ne	12				
ne	6				
nevím	4				

20. věc pro štěstí

ano	12	-	-		
občas	40	čtyřlístek, mince, komíníček, kamínek			
ne	4				
nikdy	2				
nevím	2				

21. přináší štěstí talisman?

ano	8				
spíše ano	38				
ne	2	-			
spíše ne	2				
nevím	10				

22. navštívení kartárky

hodně						
párkrát	4					
někdy	40					
nikdy	6					
ano	6					
nechci	2					
nezajímá mě	2					

23. přemýšlení o smrti

ano	6					
občas	40					
spíše ne	8					
ne	2					
nevím	4					

24. končí smrtí život

ano	4					
spíše ano	6					
spíše ne	34					
ne	4					
nevím	12					

25. relaxování volný čas

spánek		16		četba	26	
procházka		4		malování	2	
výstavy,koncerty		14				
sport		28			přiřadili více hodnot	
poslech hudby		30				
tv internet		30				

26. Vzor

máma	10					
táta	2					
sourozen.	4					
učitel						
celebrita						
příbuzný	4					
osoba	10					
nikdo	30					

13. hodnoty**1. místo-nejvyšší hodnota.....13.místo
nejnižší**

láska	1.místo	33			
-	-	-	-		
věrnost	4.místo	66			
zdraví	2.místo	43			
naděje	7.místo	85			
-	-	-	-		
svoboda	3.místo	46			
víra	11.místo	118			
vztahy	6.místo	80			
-	-	-			
peníze	5.místo	76			
moc	13.místo	120			
kariéra	9.místo	88			
-	-	-			
čest	10.místo	90			
vstřícnost	12.místo	119			
odpuštění	8.místo	89			